

ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต :
ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มณูญ คันทระประภา

งานห้องสมุดกลางเทเวศร์
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
วันที่.....27.พ.ค. 2552.....
เลขทะเบียน.....000133.....
เลขหมู่.....39.....

ข 135 ท

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินผลประโยชน์สถาบัน ประจำปี ๒๕๕๑
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

An Attitude of the Applying Buddhist Doctrines to Daily Life :
A Case Study of the Students in Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

MANOON KHANTAPRAPHA

This Report is Funded by Rajamangala University of Technology Phra Nakhon,
Faculty of Industrial Education, Fiscal Year 2008

หัวข้อวิจัย	:	ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ชื่อผู้วิจัย	:	นายมนูญ คันธประภา
ชื่อที่ปรึกษาวิจัย	:	ศาสตราจารย์ (เกียรติคุณ) ดร.อนันต์ รัศมี ข้าราชการบำนาญและนักวิจัยแห่งชาติ รหัส 42-1.1-0018 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีการศึกษา	:	2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครตลอดจนความแตกต่างความคิดเห็นด้านทัศนคติ ความรู้และความสามารถในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตตามตัวแปร ใช้แบบสอบถามเก็บและรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา 5 คณะวิชา เป็นเพศชาย 140 คน เพศหญิง 282 คน รวมทั้งสิ้น 422 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/Pc+ (Statistical Package for Social Science) เพื่อหาค่าทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ผลการวิจัยพบว่า

1. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 422 คน เรียนคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ 121 คน คิดเป็นร้อยละ 28.67 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 22.04 คณะบริหารธุรกิจ 129 คน คิดเป็นร้อยละ 30.57 และคณะศิลปศาสตร์ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.85

2. ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉลี่ยเห็นด้วยกับเรื่องการเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ในการนับถือพระพุทธศาสนา (\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.86) เห็นด้วยกับกฎแห่งกรรมที่ว่าถ้าท่านทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว แม้ท่านจะอยู่ในที่ใดก็ตาม ก็จะไม่พ้นจากกรรมชั่วได้เลย (\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.91) พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องทุกข์ เป็นการสอนให้มองโลกตามความเป็นจริง (\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.82) นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมอง (\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.92) นรก-สวรรค์ เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนา (\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.88) และพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้ (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.79)

3. ทัศนคติอื่น ๆ โดยสรุปพบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้กับกับสถานการณ์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง หากนำมาใช้กันอย่างจริงจังจะทำให้ผู้ปฏิบัติตามได้พบกับความสุขความเจริญ

Research Title : An Attitude of Applying Buddhist Doctrines to Daily Life : A Case Study of the Students in Rajamangala University of Technology Phra Nakorn.

Researcher Name : Mr.Manoon Khantaprapha

Research Advisor : Prof. (Honorary) Dr.Ananta Rusmee
Pension Officer and National Researcher Code 42-11-0018
Office of the National Research

Academic Year : 2008

Abstract

The purpose of this research is to study “An Attitude of Applying Buddhist Doctrines to Daily Life of Students Rajamangala University of Technology Phranakorn.” The difference, ideas, knowledge and ability to put the Dhamma in Buddhism into practice in daily life according to the variants, and the instrument used in collecting and compiling data is the questionnaire, from five faculties, 140 for the male and 282 the female , 422 in all. For analyzing date, to the estimate of percentage arithmetic medium (\bar{X}) and standard deviation (S.D.) are made by using the statistical package for social science, in order to find out the value of the attitude in using the Dhamma in Buddhism in daily life. It is found that:-

1. The number of those who answer the questionnaire is 422 persons : Faculty of Mass Communication Technology 29 persons, 6.87 percentage, faculty of Home Economics Technology 121 persons, 28.67 percentage, faculty of Architecture and Design 93 persons, 22.04 percentage, faculty of Business Administration 29 persons, 30.57 percentage and faculty of Liberal Arts 50 persons, 11.85 percentage.

2. The attitude toward introducing the Dhamma in Buddhism to apply to dialy life, in average, it is agreed with the study of the important value and usefulness in order to respect Buddhism, ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.86) It is agreed with the law of Kamma that if you do good received good, to do bad received bad although you live in anywhere will not avoid from evil, ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.91), that Buddhism teachers about suffering is the instructions to discern the world as it really is ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.82), Nibbanna is the most happiness. It is agreed ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.92), the hells and the heavens are in existence in Buddhism. ($\bar{X} = 3.74$,

S.D. = 0.88) , and Buddhism is identical sign of Thai society and it should be supported, kept and protected for a long time. It is agreed ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.79)

3. For other attitudes, in brief, it is found that the principles of Dhamma in Buddhism can be applied to various situations and can really solve the present problems if they are really applied, they are able to lead the followers to happiness and prosperity.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความเมตตาอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอบคุณพระครูปลัดสัมพิพัฒน์ วิชาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศึกษาดารจารย์ (เกียรติคุณ) ดร.อนันต์ รัศมี ที่ปรึกษาวิจัย และนักวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ รหัส 42-11-0018 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรชาติเกียรติวานิช อาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจสอบแก้ไขสิ่งที่บกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์

สุดท้ายขอขอบคุณครู-อาจารย์ นักศึกษาที่ช่วยตอบแบบสอบถามและช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

มณูญ คันทประภา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
มูลเหตุจูงใจในการศึกษา	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ	7
ความสำคัญและหน้าที่ของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม	13
ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน	22
พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมไทย	24
ความหมายและหลักธรรมที่สำคัญของพระพุทธศาสนา	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารรายงานและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
การกำหนดประชากร	36
การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	39

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปจำนวน 15 ข้อ	40
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดทัศนคติในการนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตจำนวน 40 ข้อ	48
ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	55
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	56
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	56
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล	56
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	56
สรุปผลการวิจัย	57
ข้อเสนอแนะ	58
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	63
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำปรึกษาจัดทำรายงานการวิจัย	64
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล	66
ค แบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง ทัศนคติในการนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	72
ง การคำนวณหาค่า IOC ของแบบสอบถาม	81
ประวัติผู้วิจัย	85

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนร้อยละของประชากรที่ใช้ในการวิจัยแยกตามคณะวิชาและเพศ	37
2	แสดงรายการจำนวนร้อยละ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งหมด จำนวน 422 คน	40
3	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวม ของนักศึกษาทุกสาขาวิชาจำนวน 422 คน ที่มีทัศนคติในการนำหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงคำว่า“ศาสนา”มนุษย์แทบทุกแห่งในโลกนี้ยอมรับว่าศาสนามีส่วนเกี่ยวข้องกับในชีวิตของตนเองตั้งแต่เกิดจนถึงตาย และศาสนาเกิดขึ้นมาก็เพื่อความมั่นคงทางจิตใจเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจร่วมกัน ศาสนามีความสำคัญของคนทั้งในส่วนคนและส่วนรวมเพราะทำให้คนมีศีลธรรม คุณธรรมในการดำรงชีวิตการพัฒนาสังคมและประเทศชาติจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้คนได้ปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างถูกต้อง และยึดมั่นต่อหลักธรรมในศาสนา ซึ่งแต่ละศาสนาก็มีหลักคำสอนเนื้อหาสาระต่างกัน แต่ทุกศาสนาก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือต้องการให้ศาสนิกชนของตนได้พบกับความสุขความเจริญในการดำรงชีวิต อนึ่งศาสนานั้นเป็นเสมือนสายใยที่เชื่อมโยงคนเรากับสังคมเข้าด้วยกัน ทำให้มนุษย์ต้องอาศัยศาสนาเป็นที่พึ่งเพราะศาสนาเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งช่วยผ่อนคลายหรือบรรเทาความรุนแรงจากการขัดแย้ง และมีส่วนช่วยปรับความตึงเครียดทางจิตใจ ศาสนาให้ความร่วมมือกับมนุษย์ชาติและสัตว์ เพราะศาสนาสอนให้คนละความชั่วทำความดีมีเมตตาต่อกันและกันและเกือบทุกประเทศในโลกมีศาสนาที่ตนนับถือซึ่งแต่ละศาสนาต่างก็มีหลักคำสอนเนื้อหาสาระตามแต่ละศาสนาและศาสนิกของศาสนานั้น ๆ

ประเทศไทยยอมรับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยอย่างใกล้ชิดจนกระทั่งชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ก็มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาตลอดจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ฉะนั้นวิถีชีวิตของคนไทยจึงผูกพันกับพระพุทธศาสนามานานแล้ว ตลอดรวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ล้วนแต่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่สมัยโบราณได้ทรงทำนุบำรุงพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงเพื่อจะได้เป็นสถาบันอบรมความประพฤติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรม จรรยา แก่ประชาชนของพระองค์ พระมหากษัตริย์บางพระองค์ได้ทรงผนวชเพื่อศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาซึ่งได้รับอำนวยการจากพระโอรสอันมหาศาลแก่คนไทย มีผู้กล่าวว่า “ถ้านำพระพุทธศาสนาออกจากคนไทยแล้ว คนไทยเกือบจะไม่มีอะไรเหลือ” (เอื้อน เล่งเจริญ, 2537 : 79) พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อความเชื่อและวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเราสามารถพูดได้อย่างภูมิใจว่า วัฒนธรรมไทยซึ่งประกอบด้วย คติธรรม เนติธรรม วัตถุประสงค์ธรรมและสหธรรม ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนา

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมากมายหลายด้าน ก่อให้เกิดความสับสนและขัดแย้งในการดำรงชีวิตอยู่โดยทั่วไป เราไม่สามารถที่จะปฏิเสธหรือยับยั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นได้แต่สามารถที่จะปรับทิศทางในการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเพื่อให้ดำรงชีวิตทั้งส่วนตนและส่วนรวมได้อย่างมีความสุข จากสถานะสิ่งแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุทำให้วิถีชีวิตของคนไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งในทางที่ดีและไม่พึงปรารถนา เยาวชนซึ่งเป็นความหวังของประเทศชาติจึงตกอยู่ในภาวะที่สับสนและเกิดความขัดแย้งในค่านิยม ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาอยู่ไม่น้อย ท่ามกลางความเจริญทางวัตถุ

จากการที่มีข่าวในหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนเกี่ยวกับเยาวชนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้วิจัยได้รู้ว่าเยาวชนยังไม่เข้าใจเนื้อหาของธรรมะในพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ผู้วิจัยเห็นปัญหานี้แล้วจึงได้ทำการวิจัยเพื่อที่จะได้ทราบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันจะช่วยให้ผู้ที่มีบทบาทในวงการศาสนาได้ทราบทัศนคติและการนำเอาหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเยาวชนว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์แบบ และเป็นแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นที่เข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถนำประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้

นักศึกษาควร ได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและจำเป็นอย่างไรที่นักศึกษาจะต้องนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตาม เพราะการที่จะเข้าใจพระพุทธศาสนาได้อย่างถ่องแท้จำเป็นต้องดำเนินการตามหลักให้ครบ ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ปริยัติ ศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ ปฏิบัติลงมือทำอย่างจริงใจและถูกต้องตามหลักของพุทธศาสนา ปฏิเวธ เห็นผลโดยเฉพาะหลักปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญมาก

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อเยาวชน และเป็นเรื่องที่น่าสนใจในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ในยุคที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท และพระพุทธศาสนาที่เคยมีบทบาทต่อสังคมไทยในอดีตเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทย และเป็นที่ยอมรับนับถือกันมาเป็นเวลานานแล้ว พระพุทธศาสนาจะหมดความสำคัญจากคนไทยหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อต่อหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสสั่งสอนเอาไว้และทัศนคติที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการเอาไปใช้ในการดำเนินชีวิตจะมีแนวโน้มไปในทางใด มีความจำเป็นมากน้อยอย่างไรที่เราจะดำเนินชีวิตเช่นนั้น ซึ่งเราก็สามารถทราบได้ โดยการศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของเยาวชน โดยผู้วิจัยมุ่งประเด็นการศึกษาไปที่กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ว่าในปัจจุบันนักศึกษามีทัศนคติและความเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างไร การยอมรับหลักธรรมทางพุทธ

ศาสนาเอาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเยาวชนคนไทยจะลดลงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร เพื่อจะได้ทราบข้อมูลนำไปเป็นแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นที่เข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้ อันเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนนานต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

1. ประชาชนชาวไทยส่วนมากเป็นพุทธศาสนิกชนควรมีความรู้ความเข้าใจตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

2. ประชาชนที่อยู่ในสังคมไทยควรเรียนรู้พระพุทธศาสนา ในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเป็นสถาบันหลักที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของตนและส่วนรวม

3. สังคมไทยอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งดำรงจริยธรรม และได้รับการยอมรับระบบจริยธรรมตามหลักพุทธศาสนา เป็นมาตรฐานที่ยึดถือปฏิบัติตาม คนจึงควรเรียนรู้พุทธธรรม เพื่อนำมาใช้พัฒนาชีวิตและสังคมให้บรรลุประโยชน์และความสุข

ในฐานะที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ระดับปริญญาโทเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า นักศึกษาที่ได้เรียนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมมาแล้ว มีความรู้ ทักษะ และความสามารถ ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2. เพื่อศึกษาความแตกต่างตามความคิดเห็นด้านทัศนคติของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้ และความเข้าใจที่จะนำหลักธรรมที่ได้จากการศึกษาวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมไปใช้ในการดำเนินชีวิตโดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ทั้งนักศึกษาชายและหญิง จำนวน 422 คน จากการเรียนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในภาคเรียนที่ 1/2550 ทั้ง 5 คณะ คือ

1. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
3. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
4. คณะบริหารธุรกิจ และ
5. คณะศิลปศาสตร์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ทศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม 6 ประการ คือ ไตรสิกขา กฏแห่งกรรม ไตรลักษณ์ นิพพาน บุญกิริยาวัตถุ ประเพณีและวัฒนธรรม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักศึกษาแยกตามเพศชายและนักศึกษาเพศหญิง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรม 6 ประการ คือ ไตรสิกขา กฏแห่งกรรม ไตรลักษณ์ นิพพาน บุญกิริยาวัตถุ ประเพณีและวัฒนธรรม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เวลาที่ใช้ในการวิจัยปีการศึกษา 2550

สมมุติฐานของการวิจัย

นักศึกษชายและนักศึกษหญิงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ที่แตกต่างกัน
ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถวัดทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ความถูกต้องประสงคืได้

2. กลุ่มนักศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่าสามารถเป็นตัวแทนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในขอบเขตของการวิจัยได้
3. ทักษะคตินักศึกษาในด้านที่ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เป็นสิ่งที่สามารถวัดได้
4. วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นวิธีที่ดีที่สุด และเชื่อถือได้

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติ หมายถึง ความเชื่อ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกมา วิธีทางแห่งความสอดคล้องต้องกันระหว่างความรู้ความคิดที่มีต่อสิ่งเร้าความรู้สึกและการตอบสนองที่มีต่อสิ่งเร้าที่มาจากภายนอก

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอน

ไปใช้ในการดำเนินชีวิต หมายถึง สามารถนำไปแก้ปัญหาอาจเป็นไปได้ในลักษณะของการปฏิบัติด้วยตนเอง หรือการแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติ หรือการอธิบายเกี่ยวกับความรู้ในวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ทั้งชาย และหญิง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร หมายถึง สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย 5 คณะวิชา โดยการรวมเอาวิทยาเขตเทเวศร์ วิทยาเขตโชติเวช วิทยาเขตพัฒนชกการพระนคร วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ และวิทยาเขตพระนครเหนือเดิมเข้าด้วยกันเป็น “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้ตอบแบบสอบถามได้ทราบทิศทาง แนวโน้ม ทัศนคติ และข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2. เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ ผู้สอนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในระดับอุดมศึกษา ที่จะนำผลการวิจัยนี้มาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน และสามารถนำไปประพฤติดูปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

3. ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงในการดำเนินการศึกษาวิจัยต่อไป
4. เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเสนอแนะและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมถึง ความคิดเห็น ความสำคัญ หน้าที่ และคุณค่าของพระพุทธศาสนาในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน การศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดใกล้เคียงและสอดคล้องกับการวิจัยที่กำลังศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอหัวข้อ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
2. ความสำคัญและหน้าที่ของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม
3. ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน
4. พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมไทย
5. ความหมายและหลักธรรมที่สำคัญของพระพุทธศาสนา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นคำศัพท์ที่มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า ความ โน้มเอียงที่เหมาะสม นำมาใช้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ท่าทีที่แสดงออกของบุคคล ซึ่ง บ่งถึงสภาพจิตใจ ได้แก่ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Gordon, 1967 : 3)

เกี่ยวกับความหมายของทัศนคตินี้ กูด (Good) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะ แสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือหนี หรือต่อต้านสภาพการณ์ บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ความรัก ความเกลียด ความกลัว ความไม่พอใจต่อสิ่งนั้น ๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความเชื่อ ความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่ แสดงออกที่บ่งบอกถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ลัดดา กิตติวิภาค (2525 : 1) ได้ให้ความหมาย ทัศนคติ คือความคิดที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ ซึ่งทำให้เกิดความพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาได้ตอบในทางบวกหรือในทางลบต่อสิ่งหนึ่ง สิ่งใด

นิพนธ์ คันธเสวี (2511 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะคดี เป็นสิ่งชี้บอกของการแสดงออกของบุคคลที่จะกระทำต่อสิ่งของ บุคคลหรือสถานการณ์ ทักษะคดีจึงมีความสำคัญในการมีปฏิริยาโต้ตอบสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว หากบุคคลจะกระทำหรือแสดงออกอะไรสักอย่างหนึ่งออกมาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเขาย่อมจะกระทำไปตามทักษะคดีที่เขาโต้สิ่งนั้น ๆ ทักษะคดีของบุคคลจึงมีอิทธิพลในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

จุมพล สวัสดิยากร และคณะ (2515 : 12) ได้ให้ความหมาย ทักษะคดี คือ สภาพจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิด หรือความเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลขณะหนึ่งขณะใดจะเป็นเอกเทศหรือไม่เป็นเอกเทศก็ได้ โดยบ่งชี้ถึงปริมาณความชอบ ความนิยม ความไม่ชอบ ความศรัทธา ความหวังดีและความไม่หวังดี เป็นต้น

เชิดศักดิ์ โฆวาสีทธิ์ (2520 : 20) ได้ให้ความหมาย ทักษะคดี คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และเป็นตัวกำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเรานั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปได้ในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ดังนั้นทักษะคดีจึงขึ้นอยู่กับขบวนการในการเรียนรู้ระเบียบของสังคม ซึ่งทักษะคดีนี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนในกรณีที่สิ่งเรานั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการให้คำจำกัดความไว้มากมายเกี่ยวกับทักษะคดี แต่ก็ได้สรุปเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่เห็นว่า ทักษะคดี คือ ปฏิริยาจากการประเมินค่า หรือจากความรู้สึก โดยถือว่า ทักษะคดีของบุคคลที่มีต่อวัตถุหรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น คือความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พอใจของเขา

2. กลุ่มที่เห็นว่า ทักษะคดี คือ ความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งของหรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

3. กลุ่มที่เห็นว่า ทักษะคดี คือ กลุ่มองค์ประกอบทางความนึกคิด เหตุผล ความรู้สึกและการทำ ทักษะคดีของบุคคล คือกลุ่มของแนวทางที่บุคคลเข้าใจ รู้สึก และแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งของหรือเรื่องราวหนึ่ง ๆ (Berkowitz, 1975 : 285-289)

ประเภทของทักษะคดี

ทักษะคดีของบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทักษะคดีทางบวก หรือทางที่ดี เป็นทักษะคดีที่ชักนำให้บุคคลแสดงออกถึงความรู้สึกหรือ อารมณ์จากสภาพจิตใจ ได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์การ สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์การและอื่น ๆ

2. ทักษะคติทางลบหรือทางไม่ดี คือ ทักษะคติที่สร้างความรู้สึกลงไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังบุคคลใด บุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือหน่วยงาน องค์กร สถาบันและการดำเนิน กิจการขององค์กรและอื่น ๆ

3. ทักษะคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาหนึ่ง หรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง (กฤษณ์, 2537 : 20)

ทักษะคติ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ในทางที่ดีหรือไม่ดี ทักษะคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรู้ หมายถึง การรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับแสดงออกมาในแนวความคิด ว่าอะไรถูก ผิด อะไรดี เลว

2. ด้านความรู้สึก หมายถึง ลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่สอดคล้องกับความคิดที่ แสดงออกมาในรูปของความรู้สึก ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ

3. ด้านพฤติกรรม หมายถึง ความพร้อมที่จะกระทำเป็นผลเนื่องมาจากความคิดและ ความรู้สึก ซึ่งจะออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ การปฏิบัติดีหรือไม่ปฏิบัติ (ภาควิชา จิตวิทยา, 2520 : 234)

โดยสรุป ทักษะคติเป็นเรื่องของจิตใจ ความเชื่อ เป็นท่าทีของความรู้สึกและความโน้มเอียง ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น ต่อสิ่งต่าง ๆ และต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง และ ทักษะคดียังมีส่วนอย่างมากที่มีผลให้คนเราแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาด้วย จะเห็นได้ ว่าทักษะคดีย่อมประกอบด้วย ด้านความคิดที่มีผลต่อด้านอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งเชื่อมโยง ก่อให้เกิดแนวโน้มในการแสดงออกถึงความคิดและความรู้สึกนั้น ๆ ออกมาโดยทางพฤติกรรม

องค์ประกอบของทักษะคติ

สำหรับองค์ประกอบของทักษะคตินั้น เซฟเวอร์ กล่าวว่า ทักษะคติประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่ เกี่ยวกับวัตถุหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งเหล่านั้นด้วย

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Effective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อ สิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะไม่ ชอบต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดก็จะชอบสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มที่จะกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่แสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรูสึกของตน คือ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ (Kelly, 1977 : 168-170)

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ทักษะคิของบุคคลนั้นก็จะเปลี่ยนไปด้วย

ทิตยา สุวรรณะชญ (2527 : 178) กล่าวว่า ทักษะคิประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ส่วนของความรูสึก (Affective Component) หมายถึงบรรดาความรูสึกที่ชอบ ไม่ชอบ รัก หรือเกลียด หรือกลัว ซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ของบุคคล

2. ส่วนของสติและเหตุผล (Cognitive Component) เป็นเรื่องของการใช้เหตุผลของบุคคลในการจำแนกแยกแยะความแตกต่าง ตลอดจนผลต่อเนื่อง ผลได้ ผลเสีย ถ้าจะพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ก็คือการที่บุคคลสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคม ที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดมาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาเหตุผลของการที่ตนประเมิน

3. ส่วนแบบของพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มในอันที่จะมีพฤติกรรม (Action Tendency) เป็นส่วนที่บุคคลพร้อมจะมีปฏิกิริยาแสดงออกต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อกับส่วนของความรูสึกและส่วนของสติและเหตุผล

องค์ประกอบของทักษะคิที่แยกเป็น 3 ส่วน ข้างต้นสามารถแยกได้ในทางวิชาการเพื่อประโยชน์ในการศึกษา แต่ในข้อเท็จจริงเป็นการยากที่จะแยกให้เห็น ได้อย่างชัดเจน เพราะมีความสัมพันธ์กันและซ้อนทับกันอย่างแยกไม่ออก และบางทีองค์ประกอบทั้งสามยังมีความเข้มข้นแตกต่างกันออกไป

การเกิดทักษะคิ

ทักษะคิ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลโดยแหล่งที่ก่อให้เกิดทักษะคิมิมากมาย คือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งใดต่อสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เกิดทักษะคิต่อสิ่งนั้น ไปตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคล (Communication from Other) จะทำให้เกิดทักษะคิจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่น ได้ เช่น พนักงานที่ได้ติดต่อหรือทำให้เกิดทักษะคิจากการรับรู้

ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้ เช่น พนักงานที่ได้ติดต่อหรือเจ้าหน้าที่ของโรงงานจะเกิดทัศนคติต่อการกระทำต่าง ๆ ตามที่เคยรับรู้มา

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กที่เคารพ เชื่อฟังพ่อแม่จะเลียนแบบการแสดงท่าทางในการชอบหรือไม่ชอบ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามมาด้วย อาจจะเป็นการเลียนแบบผู้นำความคิด นักแสดง ผ่านสื่อต่าง ๆ ก็ได้

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติบางอย่าง เกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียน วัด หน่วยงานที่สังกัดเมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของทัศนคติดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่เป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ก็คือการติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้เพราะไม่ว่าทัศนคติจะเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างสิ่งที่เป็นแบบอย่างหรือเกี่ยวข้องกับสถาบันก็จะต้องมีการสื่อสารแทรกอยู่ จึงอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างมากที่มีผล ทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526 : 91-93)

สุชา จันทร์แอม (2524 : 89-90) ได้ให้ความเห็นว่า ทัศนคติ เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์โดยมีองค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ ดังนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของทุก ๆ คน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย
2. ครอบครัว (Family) ครอบครัวเป็นแหล่งแรกในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างทัศนคติให้แก่เด็ก
3. กลุ่มเพื่อน (Social Group) เด็กที่จากพ่อแม่อยู่กับเพื่อนตั้งแต่เด็ก ๆ จะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมาก เพราะเด็กต้องการยอมรับจากเพื่อน ต้องการคำแนะนำ และความช่วยเหลือจากเพื่อน
4. บุคลิกภาพ (Personality) บุคคลที่มีบุคลิกภาพต่างกัน เช่น พวกชอบสังคม พวกเกลียดสังคม จะมีทัศนคติไม่เหมือนกัน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ (2522 : 103-104) กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติ 5 ประการ ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ จากโรงเรียน บ้าน วัด สถาบัน หรือแหล่งชุมชนอันเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อต่าง ๆ
2. การเลียนแบบ จากบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเราโดยตรง ที่เรียกว่า ตัวแบบ
3. อิทธิพลของกลุ่มที่เราเข้าร่วมอยู่ อาจเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ตาม ที่มีความเห็นของสมาชิกข้างมากสามารถจูงใจเราให้เปลี่ยนทัศนคติตามไปด้วย
4. การสรุปตีความจากลักษณะบุคคลที่ปรากฏให้เห็น เป็นปัจจัยให้ชอบหรือไม่ชอบสิ่งที่เกี่ยวข้องได้

5. ความบกพร่องในบุคลิกภาพและการปรับตัว ทำให้บุคคลนั้น ๆ ถือว่าเป็นปมด้อยของตัวเองจนเกิดทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป ทัศนคติเกิดจากสิ่งเร้าซึ่งมาในรูปของประสบการณ์โดยตรง และประสบการณ์โดยอ้อม ค่านิยม ทัศนคติไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้สร้างมาภายหลัง

บทบาทและหน้าที่ของทัศนคติ

ลัดดา กิตติวิภาค (2525 : 9-10) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของทัศนคติ 4 ประการ คือ

1. ช่วยให้ผู้บุคคลเข้าใจโลกรอบ ๆ ตัว (Knowing Function) ทำให้เกิดความรู้โดยสร้างทัศนคติอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้ง่ายแก่การเข้าใจ

2. ช่วยป้องกันตนเอง (Self – defensive Function) ทำให้บุคคลไม่ถูกตนเองเกิดความภูมิใจ โดยการสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงความจริงที่ทำให้ตนไม่พึงพอใจ เช่น บอกเพื่อนว่า ไม่อยากเรียนต่อเพราะต้องการช่วยเหลือสังคม คนเอาแต่เรียนเป็นผู้เบียดเบียนสังคม (เป็นการสร้างอคติต่อคนอื่นเพื่อให้รู้สึกว่าคุณดีกว่าคนอื่น)

3. ช่วยบุคคลให้ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ และช่วยปรับตัวในสังคม (Instrumental of Social Adjustment Function)

4. ช่วยให้ผู้บุคคลแสดงตัวออกมา (Self – expressive Function) การสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการสร้างความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self Concept) แต่งตัวอย่างเด็กฮาร์ด อยู่ในกลุ่มเด็กฮาร์ดด้วยกัน

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เป็นการเปลี่ยนความรู้ ความคิด โดยการเปลี่ยนองค์ประกอบด้านความรู้ความคิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติเกิดจากอิทธิพลของการได้รับข่าวสารไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลในกลุ่ม และในที่สาธารณะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์นั้นมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงอยู่ 3 ระดับ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงความคิด สิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะมาจากข้อมูลข่าวสารใหม่ ซึ่งอาจมาจากสื่อมวลชนและบุคคลอื่น ๆ

2. การเปลี่ยนความรู้สึก การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้จะมาจากประสบการณ์หรือความประทับใจหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความสะเทือนใจ

3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินในสังคม ซึ่งไปมีผลต่อบุคคลทำให้ต้องปรับปรุงพฤติกรรมเดิมเสียใหม่ (จุมพล สวัสดิยากร, 2515 : 12)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกันโดยตรง ถ้าความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมถูกกระทบ ไม่ว่าจะในระดับใดก็ตาม จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทั้งสิ้น นอกจากนี้ องค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติทั้งสิ้น

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะได้ผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. การเลือกรับรู้ (Selection Perception) คนจะรับรู้ในสิ่งที่เห็นว่าเหมาะสมกับตนเองนั้น หากสิ่งใดไม่เหมาะสมกับสิ่งนั้น จะตัดออกไป คือไม่รู้สิ่งใดมาแล้วกลายเป็นเอกลักษณ์ของตนอย่างหนึ่ง และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. การหลีกเลี่ยง (Avoidance) คนเรามักรับรู้แต่สิ่งที่ให้ความสุขหรือให้สิ่งที่ตนพอใจ สิ่งที่จะบังเกิดความทุกข์จะไม่ยอมรับ

3. การสนับสนุนของกลุ่ม (Group Support) บุคคลประสบผลสำเร็จในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ก็ไม่อยากจะเปลี่ยนแปลงกลุ่มใหม่ (สุชา จันทรเอน, 2524 : 84-85)

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่ายมากนัก จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติ ความจริงใจในการทำงานและความมานะบากบั่นของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนการเลือกวิธีการที่เหมาะสม

2. ความสำคัญและหน้าที่ของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม

พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางแห่งสัมพันธภาพของสมาชิกในชุมชน ที่มีต่ออำนาจอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความดีงามเป็นหลักปัจจุบัน เป็นหลักป้องกันกฎเกณฑ์ และความเป็นระเบียบทางศีลธรรม พุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ของสังคมในชั้นอุดมการณ์ที่จะสะท้อนให้เห็นลักษณะของสังคม และเกิดขึ้นตามความต้องการของมนุษย์ พุทธศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมของมนุษย์ เช่นเดียวกับสถาบันอื่น ๆ พุทธศาสนาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนทางอารมณ์ต่อศีลธรรม เช่น การสนับสนุนของพุทธศาสนาในข้อที่ห้ามต่าง ๆ หรือผลในทางการประพฤติปฏิบัติที่เกี่ยวโยงกับความเชื่อในเรื่องบุญและบาปที่จะได้รับในชาติหน้า การมีส่วนร่วมในเรื่องของความเชื่อและพิธีกรรม ย่อมแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธภาพของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อสิ่งเคารพสักการะ มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับคุณค่าทางศีลธรรมของกลุ่มด้วยวิถีใดวิถีหนึ่ง คุณค่าทางศีลธรรมหรือจริยธรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากสิ่งที่ไม่เห็น ย่อมก่อให้เกิดบทบาทบุญผู้ดีที่ศักดิ์สิทธิ์แก่มนุษย์ขึ้น

พุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม วัฒนธรรม ที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ พระพุทธศาสนาจึงเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม วัฒนธรรม และบุคลิกภาพ กิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางการเมือง ระบบเครือญาติ ความเข้าใจในทางสุนทรียศาสตร์ การปฏิบัติทางการแพทย์ เหล่านี้จะหาความสมบูรณ์ไม่ได้ หากจะไม่นำอิทธิพลและผลที่ได้รับจากพุทธศาสนาเข้ามาพิจารณา (ภารดี มหาจันทร์, 2532 : 33-50)

ทั้งนี้เพราะลักษณะแห่งบทบาททางสังคมส่วนใหญ่ของคนทั่วไป เช่น ผู้ชาย ผู้หญิง นักบวช พ่อค้า บิณฑูการดา ลูกค้า นักรบ พระสงฆ์ และผู้คนแก่เรียน ฯลฯ ย่อมได้รับอิทธิพลจากบทบาทปฏิบัติของพุทธศาสนา ความเชื่อมีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์อยู่หลายประการ มีนักสังคมศาสตร์หลายท่านที่ยอมรับความสำคัญของพุทธศาสนา ในลักษณะที่เป็นหน่วยควบคุมทางสังคมเสนอแนะว่า พุทธศาสนาควรเป็นสถาบันเบื้องต้น สำหรับส่งเสริมอุดมการณ์ทางจริยธรรมและสวัสดิการของมนุษย์ แต่ส่วนมากมีความเห็นว่า พุทธศาสนาควรจัดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ไม่มีข้อพิสูจน์ และสิ่งนอกเหนือความจริงตามธรรมชาติออกให้มาก แล้วกลับไปส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรมเป็นส่วนใหญ่

ในสังคมที่เจริญแล้ว พุทธศาสนาจะสร้างทฤษฎีหลักต่าง ๆ เพื่ออธิบายถึงที่อยู่ของมนุษย์ในจักรวาล พุทธศาสนาจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการควบคุมทางศีลธรรมและกำหนดระบบจริยธรรมที่ว่าด้วยกฎเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติ เช่น การพูดความจริง ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติที่เป็นธรรมต่อผู้อื่น รวมทั้งการประพฤติที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมของสังคม ยิ่งกว่านั้นในปัจจุบันยังมีแนวโน้มที่จะรวมหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม การมีศีลธรรมในการจัดสรรความร่ำรวยที่ยุติธรรมยิ่งขึ้น รัฐประศาสน์นโยบายที่ถูกต้องและสัตย์ซื่อ มาตรฐานการอนามัยและความประพฤติของมนุษย์เหล่านี้ เข้าไว้ในอุดมการณ์ของพุทธศาสนา ยิ่งกว่านั้น การศึกษาในทางวิทยาศาสตร์ยังได้ตระหนักถึงความสำคัญในภาระหน้าที่ของพุทธศาสนา ที่มีต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นอย่างมากและให้ข้อสรุปว่า พุทธศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นของชีวิตมนุษย์ที่จะขาดเสียไม่ได้ อย่างไรก็ตามนอกจากความสำคัญดังกล่าวแล้ว พุทธศาสนายังอาจเป็นได้ทั้งผลอุปสรรค หรือส่วนนำแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีกด้วย

ความหมายของพระพุทธศาสนา

ความหมายของพระพุทธศาสนา ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า พระพุทธศาสนา ไว้หลายท่าน ดังนี้

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2532 : 194) พระพุทธศาสนา หมายถึง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

พระญาณวโรดม (ประยูร สมตังกุโร) พระพุทธศาสนา คือ คำสั่งสอนของท่านผู้รู้หรือของผู้ตื่นจากกิเลส หรือของผู้ปลุกให้คนตื่นจากกิเลสหรือของผู้เบิกบาน

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2541 : 4) พระพุทธศาสนา คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและคำสั่งสอนนี้จะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรื่องของความจริงที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เป็นแต่ว่าพระพุทธเจ้าท่านค้นพบแล้วนำมาชี้แจงเปิดเผย

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา (2538 : 28) พระพุทธศาสนา คือ ศาสนาของท่านผู้รู้

สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนา หมายถึง หลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าท่านได้ทรงค้นพบด้วยพระองค์เอง แล้วนำมาเผยแผ่สั่งสอนประชาชนให้เข้าใจเพื่อเป็นประโยชน์และความสุขแก่ผู้สนใจที่จะประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน โดยไม่ได้มีการบังคับแต่อย่างใดเพราะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้นประกอบไปด้วยคุณความดีที่สมบูรณ์ และพร้อมที่จะให้ทุกคนทดลองปฏิบัติตามได้ตลอดเวลา ไม่ประกอบด้วยกาล

องค์ประกอบของพระพุทธศาสนา

องค์ประกอบของพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง สำหรับพุทธศาสนิกชน คือ พระรัตนตรัย 3 ประการคือ (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, 2535 : 29)

1. ท่านผู้สอนให้ชุมชนประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ ตามพระธรรมวินัย ที่เรียกว่า พระพุทธศาสนา ชื่อพระพุทธเจ้า

2. พระธรรมวินัยที่เป็นคำสั่งสอนของท่าน ชื่อพระธรรม

3. หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของท่านแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย ชื่อพระสงฆ์

พระพุทธเจ้า

อาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ (2541 : 15) ได้ให้ความหมายของคำว่า “พระพุทธเจ้า” ว่า เมื่อกล่าวโดยรากศัพท์คำว่า “พระพุทธเจ้า” ในภาษาไทยเรามาจาก “พุทธ” ในภาษาบาลีซึ่งแปลว่า “ท่านผู้รู้” คือรู้ประจักษ์ความจริง อันเป็นเหตุให้พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าโคตมพุทธผู้ทรงเป็นศาสดาก่อตั้งพุทธศาสนาเป็นบุคคลเพียงพร้อมพระคุณเอกประการ พระองค์ได้รับการยกย่องจากผู้เลื่อมใสศรัทธาให้สมัญญานาม เพื่อเทิดทูนในความเป็นอันจรรย์ภาพและความเสียดลที่ยิ่งใหญ่ ดังต่อไปนี้ (ทองหล่อ, 2538 : 34-35)

1. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แปลว่า พระผู้ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เอง

2. พระสัพพัญญู แปลว่า พระผู้รู้ทุกอย่าง รู้ทั้งหมด ทรงมีญาณพิเศษ

3. พระสมณโคตม แปลว่า พระสมณะแห่งโคตรมะโคตร

4. พระโลกนาถ แปลว่า พระผู้เป็นที่พึ่งของชาวโลก

5. พระสุคต แปลว่า พระผู้เสด็จไปดีแล้วเพื่อมหาชน

6. พระตถาคต	แปลว่า พระผู้ไปแล้วอย่างนั้น
7. พระศากยมนี	แปลว่า พระผู้เป็นนักปราชญ์แห่งศากยวงศ์
8. พระศาสนา	แปลว่า พระผู้อบรมสั่งสอน
9. พระพิชิตมาร	แปลว่า พระผู้ชนะมาร

พระธรรม

หลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรียกว่า “ธรรม” ซึ่งได้แก่หลักความจริงที่พระองค์ทรงค้นพบโดยพระองค์เอง แล้วนำมาประกาศแก่ชาวโลก หลักธรรมทั้งหมดในพระพุทธศาสนาทั้งหมดมี 84,000 พระธรรมขันธ์ พระธรรมนับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งข้อหนึ่ง เป็นแก่นของศาสนาเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปศึกษาและปฏิบัติ เป็นต้นของศาสนาแทนพระพุทธเจ้าเมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว

พระธรรมที่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ (บุญมี แทนแก้ว, 2541 : 12)

1. ปริยัติ เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้เกิดความรู้เข้าใจ คำสอนทั้งหมดประมวลเข้าในพระไตรปิฎก แบ่งเป็น 3 ปิฎกใหญ่ ได้แก่

1.1 พระสูตร เป็นปิฎกที่รวบรวมคำสอนที่มีเรื่องประกอบ เพื่อยกตัวอย่างเป็นบุคลาธิษฐาน ทำให้หลักธรรมที่ยกมาสอนนั้นเด่นชัด หรือเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

1.2 พระวินัย เป็นปิฎกที่รวบรวมพระวินัยที่ว่าด้วยระเบียบ ข้อปฏิบัติของพระภิกษุ พระภิกษุณี อันเป็นกฎระเบียบหรือวินัยโดยเฉพาะ

1.3 พระอภิธรรมเป็นปิฎกที่รวบรวมพระอภิธรรมคือธรรมล้วน ๆ ไม่มีเรื่องอื่นประกอบ เป็นธรรมชั้นสูงที่เรียกว่า “ขั้นปรมัตถ์”

2. ปฏิบัติ ได้แก่ การที่จะต้องปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะคำสอนทางพระพุทธศาสนา เมื่อศึกษาแล้วจะต้องมีการปฏิบัติหรือกระทำด้วยตนเองว่าคำสอนข้อนั้นหรือบทนี้เป็นคำที่จริงหรือไม่เพียงใด เมื่อนำไปปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่อย่างไรผู้ปฏิบัติจะได้ประสบหรือพบเห็นได้ด้วยตนเองเพียงแต่การศึกษาอย่างเดียวยังไม่สามารถให้เกิดผลได้

3. ปฏิเวธ ได้แก่ การรู้แจ้งเห็นจริงในพระธรรมที่ควรรู้ควรเห็น (สังขธรรม) อันเกิดจากการปฏิบัติหรือการประพาส ได้แก่ มรรค ผล นิพพาน

พระสงฆ์

พระสงฆ์ ก็เป็นพระรัตนตรัยอีกองค์หนึ่งในกลุ่มพระรัตนตรัยทั้งสามนั้นเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าจนได้รับผลของการปฏิบัตินั้น แล้วนำคำสอนของพระพุทธเจ้า ออกเผยแผร่ให้ผู้อื่นเข้าใจและรู้เห็นจริงตามด้วย พระสงฆ์ มี 2 ประการ คือ

1. สมมติสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ที่อุปสมบทถูกต้องตามพระธรรมวินัย แล้วศึกษาปฏิบัติ ตามพระธรรมวินัยด้วยดี แต่ยังไม่บรรลุมรรคผล ดังเช่นพระสงฆ์ส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นผู้ สืบต่อพระพุทธศาสนาและเป็นตัวแทนพระอริยสงฆ์

2. อริยสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ผู้ประเสริฐ ผู้ละกิเลสได้สิ้นเชิง เพราะการปฏิบัติตามคำ สอนของพระพุทธเจ้า ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเพื่อรู้แจ้งในธรรมเพื่อพ้นจาก ความทุกข์ สามารถกำจัดกิเลสได้ตามขั้นภูมิของคนที่ได้บรรลุ มีพระโศคาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ทั้ง 4 ระดับนี้รวมเรียกว่า “พระอริยสงฆ์” (บุญมี แทนแก้ว, 2541 : 13)

คุณลักษณะพิเศษของพระพุทธศาสนา

1. แม้จะตัดความเชื่อในเรื่องฤทธิ์เดชปาฏิหาริย์ออก ก็ไม่ทำให้พระพุทธศาสนา กระทบ กระเทือนอะไรแม้แต่น้อย เพราะพระพุทธศาสนาไม่ได้มีรากฐานอยู่บนฤทธิ์เดชปาฏิหาริย์ หากอยู่ ที่เหตุผลและคุณงามความดีที่พิจารณาเห็นได้จริง ๆ

2. พระพุทธศาสนา เป็นตัวอย่างแห่งลัทธิประชาธิปไตยที่เก่าแก่ที่สุดในโลก มีหลักการ และวิธีการอันทันสมัยอยู่จนทุกวันนี้

3. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแรกที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนโดยสอนให้เลิกระบบทาส ไม่เอามนุษย์มาเป็นสินค้าสำหรับซื้อขาย ห้ามไม่ให้พระภิกษุมีทาสไว้ใช้ กับทั้งสอนเลิกทาส ภายใน คือ ไม่ให้เป็นทาสของความโลภ ความโกรธ และความหลง

4. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแรกที่สอนให้มนุษย์เลิกคูห่มั่นเหยียดหยามกัน เพราะ เรื่องถือว่าชั้นวรรณะ เพราะเหตุชาติและวงศ์สกุล โดยตั้งจุดนัดพบกันไว้ที่ศีลธรรม ใครจะเกิดใน สกุลสูงต่ำยากดีมีจนอย่างไร ไม่เป็นประมาธ ถ้าตั้งอยู่ในศีลธรรมแล้วก็ถือว่าเป็นคนดีควรยกย่อง สรรเสริญ ถ้าตรงกันข้าม คือ ล่วงละเมิดศีลธรรมแล้ว แม้จะเกิดในวงศ์สกุลสูงก็นับได้ว่าเป็นคน พาลอันควรตำหนิ

5. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแรกที่สอนปฏิวัติเรื่องการทำบุญ โดยวิธีฆ่าสัตว์หรือฆ่า มนุษย์บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือการทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหากสอนให้ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์แทน การเบียดเบียนและสอนให้หาทางชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาดว่าเป็นบุญ

6. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาสอนลัดตัดตรงความจริงกล้าสู้หน้ากับความจริง เช่น ใน เรื่องการเกิด แก่ เจ็บ ตาย แล้วให้หาประโยชน์จากความจริงนั้นให้ได้ รวมทั้งอย่างตรงไปตรงมา ในเรื่องฤกษ์ยาม นำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น และการสอนให้เป็นเทวดาได้ในชีวิตนี้โดยไม่ต้องรอให้ ตายเสียก่อน โดยชี้ไปให้เห็นความประพฤติปฏิบัติว่าทำให้คนเป็นเทวดาได้

7. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่สอนให้แก้ความเสื่อมทางศีลธรรม โดยไม่ให้มองข้ามปัญหาทางเศรษฐกิจ สอนให้แก้ความชั่วด้วยความดี และสอนให้แก้ที่ตัวเราเองก่อนโดยไม่คอยเกี่ยงให้คนทั้งโลกดีหมดแล้วเราจึงจะดีเป็นคนสุดท้าย แม้ในการสอนให้มีเมตตาจิตก็ให้หัดแผ่เมตตาในตนเองก่อน เพื่อจะได้เป็นพยานว่า เราชักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด คนอื่นก็มีความรักเกลียดความทุกข์ฉันนั้น

8. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่สอนให้ถือธรรม คือความถูกต้อง ตามเหตุผลเป็นประมาท ที่เรียกว่าธรรมาธิปไตย ไม่สอนให้ถือตนเองเป็นใหญ่ หรือสอนให้ถือคนอื่นเป็นใหญ่ หลักคำสอนเรื่องผู้เห็นธรรมชื่อว่าเห็นพระพุทธเจ้า ผู้ปฏิบัติธรรมชื่อว่าอยู่ใกล้พระพุทธเจ้า คำสอนเรื่องอามิสบูชาและปฏิบัติบูชาและการตั้งพระธรรมวินัยไว้เป็นศาสดา แทนพระองค์ของพระพุทธเจ้า ก็เป็นการสอนแบบธรรมาธิปไตยนี้

9. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่สอนเน้นหลักในเรื่องการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ให้รู้จักกำจัดความทุกข์ความเดือดร้อนด้วย พิจารณาให้เห็นเหตุของความทุกข์แล้วก็แก้ไขปัญหาให้ถูกทางไม่ให้เชื่อถืออย่างมงายไร้เหตุผล

10. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่สอนให้รู้จักพึ่งตนเองในการประกอบคุณงามความดี ในการยกระดับแห่งชีวิตของตนให้สูงขึ้น ไม่สอนให้คิดแต่จะเอาดีด้วยการอ่อนนอบบวงสรวง คำสอนข้อนี้เป็นเหตุให้เกิดหลักเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ที่เรียกว่า กฎแห่งกรรม อันทำให้ชาวต่างประเทศหันมานิยมนับถือมากขึ้น

11. พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาเดียวในโลกที่กล้าปฏิเสธตรรกวิทยา (Logic) ซึ่งชาวโลกถือกันว่าเป็นศาสตร์แห่งศาสตร์ทั้งหลาย (Science of Sciences) โดยได้เสนอหลักการอย่างอื่นที่สูงกว่า แน่นอนกว่า พร้อมทั้งให้เหตุผลไว้อย่างชัดเจน

12. พระพุทธศาสนา มีหลักเกณฑ์ และวิธีการในการสั่งสอนตลอดจนตัวคำสอนอันเป็นวิทยาศาสตร์มาก่อนที่วิชาวิทยาศาสตร์ของโลกจะเกิดขึ้นเนื้อเป็นตัวขึ้น (สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, 2541 : 18-20)

บุญมี แทนแก้ว และคณะ (2538 : 24-26) ได้สรุปลักษณะที่ดีเด่นพิเศษของพระพุทธศาสนาไว้ดังนี้

1. เป็นหลักคำสอนที่มีเหตุผลในข้อนี้ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป หลักคำสอนในพระพุทธศาสนานั้นมีเหตุผลลึกลับซึ่งกล้าพิสูจน์ความจริงได้ทุกเมื่อ เช่น หลักอริยสัจ 4 หลักไตรลักษณ์ เป็นต้น

2. เป็นหลักคำสอนที่มีแนวทางเป็นประชาธิปไตยที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

3. เป็นคำสอนที่ยกย่องมนุษย์ว่าเป็นมนุษย์

4. เป็นคำสอนมีลักษณะตรงไปตรงมาสอนความจริง
5. เป็นคำสอนได้รอบคอบคำนึงถึงชีวิตคนทุกด้าน ทรงสอนทั้งทางโลกและทางธรรม สำหรับผู้ที่ต้องการครองชีวิตอยู่ในโลกนี้
6. เป็นคำสอนให้ถือธรรมะเป็นใหญ่
7. พระพุทธศาสนาสันับสนุนให้ทำการทุกอย่างโดยถือหลัก 3 ข้อเป็นแนวทาง คือ ถือเหตุผลความถูกต้องเป็นสำคัญ

8. ทรงสอนเรื่องกฎแห่งกรรม

9. เป็นคำสอนซึ่งหลักวิทยาศาสตร์อันเกิดภายหลังมีความเห็นสอดคล้องกันมาก

ดังนั้น คุณลักษณะพิเศษดีเด่นของพระพุทธศาสนาเป็นศาสนา อเทวนิยม ได้เน้นในเรื่องเหตุและผลส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้มีความเสมอภาค เป็นศาสนาที่เน้นให้ปฏิบัติด้วยตนเอง จึงจะได้ผลจริง สอนให้ทำความดีเพื่อความดีจริง ๆ ไม่ใช่ทำเพื่อหวังสิ่งตอบแทนให้เอาชนะความชั่วด้วยความดี สอนไม่ให้อวดเวอร์กัน แต่สอนให้มีเมตตาต่อกันเอื้อเพื่อแผ่ต่อกันและกัน สอนให้รู้เท่าทันตามความเป็นจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพอยู่เสมอไม่คงที่ เพื่อจะไม่ให้ยึดมั่นถือมั่นจนทำให้เกิดความทุกข์ขึ้นมา พระพุทธศาสนายังสอนธรรมะ ที่เหมาะสมแก่จริตของคนและหน้าที่จากชั้นต่ำจนถึงชั้นสูงตามความเหมาะสม และความสามารถของแต่ละคนและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยปัญญาของตนเอง ให้พึ่งตนเองไม่ใช่สวดอ้อนวอนต่อพระเจ้า

ประโยชน์ของพระพุทธศาสนา

ประโยชน์ของพระพุทธศาสนานั้นมีมาก พอสรุปได้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจจะศึกษาดังนี้

1. ทำให้ผู้ปฏิบัติมีฐานะดี
2. ทำให้ครอบครัวผู้ปฏิบัติมีความเจริญรุ่งเรือง
3. ทำให้ผู้ปฏิบัติอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
4. ทำให้ประเทศที่มีประมุข ปกครองอยู่อย่างมีความสุข
5. ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้จักคิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับสังคม

ศาสนาเป็นสถาบันสำคัญของสังคมไทย สังคมไทยนั้นมีความผูกพันกับสถาบันศาสนาในลักษณะที่เป็นพิเศษแตกต่างกับชาติอื่นในโลก เพราะคนไทยมีจิตใจเอื้อเพื่อต่อทุกศาสนาจนกลายเป็นบุคลิกภาพของสังคมไทยที่เปิดโอกาสให้บุคคลนับถือศาสนาต่าง ๆ ได้โดยอิสระ และยอมให้ศาสนาทั้งปวงดำรงอยู่ในสังคมไทย โดยไม่ได้ขัดขวาง หากแต่ยังเอื้อเพื่อแก่ศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งสามารถดูได้จากพระราชจริยวัตรของประมุขของชาติแต่โบราณจนถึง

ปัจจุบัน คุณได้จากพฤติกรรมของคนไทย นับตั้งแต่ตั้งประเทศไทยไม่เคยมีความขัดแย้งในเรื่องศาสนาจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ แม้ในบางโอกาสจะมีชนบางกลุ่มพยายามทำให้เกิดความขัดแย้งในทางศาสนาหรือชักนำให้เกิดความรู้สึกรังเกียจกัน แต่ก็ไม่สามารถจะลบเลือนความจริงในสังคมไทยไปได้ นั่นคือ การชักจูงหรือการขยุยงเช่นนั้น ไม่ก่อให้เกิดผลใด ๆ (สุพัตรา สุภาพ, 2542 : 76-77)

กล่าวโดยสรุป สถาบันศาสนากับสังคมไทยมีความสัมพันธ์ในสาระสำคัญ ดังนี้

1. ขอมรับศาสนาพุทธ เป็นศาสนาสำคัญประจำชาติแต่ในขณะเดียวกันขอมรับให้ศาสนาอื่นต่าง ๆ ได้ตั้งอยู่ในประเทศได้ เช่น ศาสนาฮินดู อิสลาม คริสต์ เป็นต้น และยังเป็นบ่อเกิดสำคัญประการหนึ่งของขนบธรรมเนียมประเพณี กฎเกณฑ์ กฎหมาย ค่านิยม วิถีชีวิตของชาวไทย

2. ศาสนาพุทธเป็นสถาบันสำคัญที่ช่วยให้เป็นจุดรวมจิตใจของคนไทยอย่างแน่นแฟ้น เป็นเสมือนพลังผูกพันคนในชาติเข้าด้วยกัน โดยมีความขัดแย้งน้อยที่สุด และเป็นกลไกที่ช่วยขจัดปิดเป่าความขัดแย้งและสร้างความสงบในสังคม

3. มีความสามารถในการที่จะนำเอาศาสนาพุทธเป็นพื้นฐานของชีวิต และหล่อเลี้ยงทำนุบำรุงศาสนาให้มั่นคงอยู่ได้จนกลายเป็นศูนย์กลางศาสนาพุทธของโลกปัจจุบัน แม้ศาสนาพุทธจะเป็นศาสนาต่างดาวที่เกิดในประเทศอินเดีย ศูนย์กลางในที่นี้หมายถึง ปริมาณของผู้ที่ยึดถือหรือนับถือพุทธศาสนาเมื่อเทียบกับประชากรของประเทศอิทธิพลของศาสนาต่อชีวิตประชากร การรักษาระบบนิเวศและวินัยรวมทั้งสาระสำคัญที่เป็นหลักการแห่งศาสนา การนำเอาพระธรรมวินัยมาปฏิบัติ และการเสริมสร้างสถาบันสงฆ์ให้ถึงพร้อมทั้งในด้านองค์การและปฏิบัติต่อศาสนา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การต่างๆ ของสถาบันศาสนาพุทธเข้ากับชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชาวบ้านหรือสงฆ์กับคนไทย

4. และยังนำสิ่งที่มีคุณค่าของศาสนาอื่น มาใช้ผสมผสานกับหลักศาสนาพุทธอย่างไม่ขัดเขิน อาทิ พิธีกรรมทางศาสนาทางศาสนาพราหมณ์ เช่น ขึ้นบ้านใหม่ ศาลพระภูมิ ฯลฯ หรือลัทธิขงจื้อ เช่น การยกย่องบรรพบุรุษ การแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ ฯลฯ

5. พร้อมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของศาสนาอื่น โดยไม่ถือว่าเป็นการเสื่อมเสียหรือเป็นบาป หรือเป็นปมด้อยแต่อย่างใด หรือสมาชิกในสังคมไทยต้องขาดคุณสมบัติหรือลัทธิขงจื้อได้หากไปนับถือศาสนาอื่น เช่น การรับราชการ หรือการมีส่วนทางการเมือง

6. ขอมรับการแต่งงานกับคนต่างศาสนาได้ ซึ่งก็นับว่าเป็นสิ่งพิเศษ เพราะสถาบันครอบครัวนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของสถาบันสังคม และเป็นความผูกพันอย่างใกล้ชิดระหว่างบุคคลและไม่ถือว่าหากยึดถือศาสนาอื่นใดนอกเหนือศาสนาพุทธ จะเป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันของครอบครัว

7. ให้ความสำคัญกับศาสนาทั้งปวง และยอมรับที่จะให้การคุ้มครองป้องกันศาสนาและลัทธิความเชื่อทั้งหลายที่ไม่ขัดแย้งต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของครอบครัว

หน้าที่ของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม

1. เป็นแหล่งหรือศูนย์รวมของชุมชน สิ่งนี้เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดของวัด ประชาชนมาร่วมพิธีและกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางสังคมและทางศาสนา วัดจะเป็นแหล่งสำหรับการฉลองกันในทุกชั้นตอนของชีวิต ความเป็นอยู่และชีวิตของคนไทยมีความสัมพันธ์อยู่กับวัดมาเป็นเวลานานหลายศตวรรษแล้ว

2. เป็นโรงเรียน วัดในสมัยก่อนเป็นแหล่งการศึกษาแห่งแรกแห่งเดียวที่ให้การศึกษาแก่ราษฎร โดยให้ความรู้และวิชาชีพ โดยมีวัดเป็นโรงเรียนและมีพระภิกษุสงฆ์เป็นครูอาจารย์ ยิ่งกว่านั้นวัดยังเป็นแหล่งการศึกษาสำหรับบรรดาภิกษุสงฆ์และเด็กวัด แม้ในปัจจุบันเราก็ยังมีโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดเป็นจำนวนมาก

3. เป็นสถาบันที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และการปลอบใจ จะมีชาวบ้านมาที่วัดเพื่อขอคำแนะนำปรึกษาหรือจากเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุสงฆ์บางรูป เกี่ยวกับปัญหายุ่งยากภายในบ้านหรือธุรกิจการงาน ทำให้คลายความทุกข์กังวลไปได้

4. เป็นสถานพยาบาลและสถานที่ถ่ายยา วัดเป็นสถานที่พักพิงสำหรับผู้เจ็บป่วยคนพิการ คนทุพพลภาพหรือวิกลจริต ผู้ถูกทอดทิ้ง บุคคลเหล่านี้ถ้าไม่มีครอบครัวหรือครอบครัวช่วยอะไรไม่ได้จะมากินอยู่ภายในวัด พระภิกษุสงฆ์มีส่วนสำคัญในการรักษาโรคทางใจของคนไทยอยู่เสมอ

5. เป็นสถานที่สงเคราะห์และพักพิงสำหรับผู้ยากจน คนชรา และเด็กกำพร้า บางครั้งก็เป็นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้เดินทางมาจากที่อื่น

6. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นศูนย์กลางการเล่นกีฬา แม้เพียงเหยียบย่างเข้ามาไปในวัด ความทุกข์เคียดร้อนก็บรรเทาลง การละเล่น การรื่นเริงหรืองานฉลองต่างๆ ที่วัดกับประชาชนร่วมกันจัดขึ้นจะมีอยู่ประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยก่อนต้องไปอาศัยที่วัดเสมอ นอกจากนั้นวัดยังเป็นสนามกีฬาและสนามเด็กเล่น

7. เป็นที่ทำธุรกิจ ชาวบ้านอาจเช่าที่ดินปลูกบ้านด้วยค่าเช่าในอัตราถูก วัดอาจให้ความช่วยเหลือด้วยการให้ยืมเงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ในกรณีฉุกเฉิน หรือเกิดความทุกข์เคียดร้อน หรือรับฝากเงินตามสมควรแก่กรณี ยิ่งกว่านั้นวัดยังเป็นหอณาฬิกาอีกด้วย โดยมีกลองและระฆังเป็นสัญญาณบอกเวลาซึ่งจะได้ยินไปทั่วหมู่บ้าน

8. เป็นแหล่งจ่ายน้ำดื่มน้ำใช้ให้แก่ประชาชน วัดอาจมีบ่อน้ำ สระน้ำ หรือถังเก็บน้ำที่ให้บริการแก่ชุมชนที่อยู่รอบๆ วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง

9. เป็นแหล่งข่าวหรือศูนย์รวมข่าว วัดจะเป็นที่ปิดประกาศแจ้งความของทางราชการเจ้าอาวาสกับชาวบ้านจะมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆ กันเป็นประจำ วัดทำหน้าที่เป็นสโมสรที่ประชาชนจะมีโอกาสมาพบปะสังสรรค์กันในวันทำบุญ หรือในวันเทศกาลและวันนักขัตฤกษ์อื่นๆ

10. เป็นฉานปนกิจสถานและเป็นที่เก็บศพ (ทินพันท์ นาคตะ, 2543 : 2-3)

บทบาทและหน้าที่ที่ศาสนามีต่อสังคม ซึ่งอาจสรุปได้ ดังนี้

1. หน้าที่ในการให้คำอธิบาย ซึ่งในสังคมมนุษย์ทุกสังคมจะต้องมีคำถามว่าทำไมมันถึงเป็นอย่างนั้น ทำไมถึงเป็นอย่างนี้ เช่นว่า เมื่อมนุษย์เกิดขึ้นมนุษย์จะต้องถามว่าทำไมเราถึงเกิดมาเกิดมาอยู่ในสถานะในทางสังคมอย่างไร ทำไมเราถึงรวย ทำไมเราถึงจน ทำไมถึงต้องยอมรับสถานที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเรา ศาสนาจะให้คำอธิบายต่อคำถามเหล่านี้ได้

2. หน้าที่ในการสนับสนุนกับสถาบันพื้นฐานต่างๆ ของสังคม เช่น สถาบันทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ค่านิยมเพื่อให้สถาบันต่างๆ เหล่านี้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ต่างๆ ทางสังคม และประโยชน์มากที่สุดแก่มวลชน ดังนั้นศาสนาต่าง ๆ นั้น มักจะมีคำบัญญัติแนวทางเศรษฐกิจที่ยังประโยชน์แก่ศาสนิกชน การเฉลี่ยประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก ในทางการเมืองเป็นเข็มทิศ และหางเสือแก่ระบบการเมือง โดยเฉพาะระบบการเมืองที่มีรากฐานอยู่บนจารีตนิยม ในทางสังคม ศาสนาเป็นสื่อของการอบรมให้รู้จักระเบียบสังคม หมายถึงการรู้จักเรียนรู้ รู้จักปรับปรุงตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ โดยการยึดถือแนวทางปฏิบัติอย่างเดียวกัน มีปรัชญาชีวิตที่สอดคล้องกัน

3. หน้าที่ ที่เกี่ยวกับปัจเจกบุคคล คือศาสนาจะทำหน้าที่ให้พลังใจแก่บุคคลหรือปัจเจกบุคคลในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์และไม่สามารถที่จะหาเหตุผลที่เหมาะสมหรือเพียงพอมาอธิบายได้

4. หน้าที่ทางด้านการฝึกส่วนต่างๆ ของสังคมให้เป็นเอกภาพนั้นก็คือว่า ทำให้ชนบทรรมนิยมประเพณี ระบบความเชื่อต่างๆ ที่เป็นระบบความเชื่อย่อย ๆ ในสังคมได้รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันนำไปสู่บูรณาการภายในชาติ (สมบุญณ์ สุขสำราญ, 2530 : 19-20)

3. ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน

ท่านธรรมนันทะภิกขุ ได้กล่าวถึงความหมายของชีวิตซึ่งตรงกับทัศนะ ของพุทธศาสนาว่า “ชีวิตคือความเปลี่ยนแปลงที่มีความทุกข์เป็นพื้นฐาน” พระพุทธศาสนาของเราได้ให้ข้อคิดเตือนใจเกี่ยวกับความไม่เหมือนกันของแต่ละบุคคลว่า เป็นเพราะกรรมคือการกระทำของตนเองไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมทางกาย วาจาและทางใจก็ตาม ล้วนมีอิทธิพลทำให้ชีวิตประจำวันของแต่ละคนแตกต่างกัน ใครจะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร ก็ล้วนเกิดแต่การกระทำของตนเอง ถ้าดำเนินชีวิตประจำวันด้วยการกระทำต่างๆ ที่ปราศจากหลักคัมทางพุทธศาสนาอันเปรียบเหมือนดวง

ประทีปส่องทางดำเนินก็เสี่ยงต่อปัญหาอุปสรรคไม่ปลอดภัยโดยประการทั้งปวง ชีวิตจะเต็มไปด้วยความวุ่นวายไม่สงบสุข พุทธศาสนาได้เป็นศาสนาประจำชีวิต ประจำจิตใจของคนชาวสุโขทัย ดังข้อความที่พรรณาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสุโขทัยในศิลาจารึก ผลลัพธ์ที่ชาวสุโขทัยได้จากการนำเอาพุทธศาสนาประจำชีวิตประจำวัน มาประจำจิตใจก็คือ ความสันติสุขอันลึกซึ้ง และแจ่มใสสมนามว่าชาวสุโขทัยอย่างแท้จริงแม้ในสมัยปัจจุบันวิถีชีวิตประจำวัน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมอันค้ำจามต่างๆ อันแสดงความเป็นอารยะ และความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศชาติก็ล้วนมีบ่อเกิดมาจากพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น หลักธรรมของพระพุทธเจ้าที่เราได้ศึกษา ปฏิบัติอยู่นี้ เป็นสิ่งอำนวยคุณประโยชน์แก่ชาติไทยเรตลอดเวลาช้านาน และหลักธรรมของพระพุทธเจ้าได้เข้ามาปลูกฝังเป็นนิสัยสันดานของคนส่วนรวมอยู่เป็นอันมาก (สมเด็จพระญาณสังวร, 2536 : 65)

พุทธศาสนาได้หล่อหลอมแบบชีวิตให้แก่คนไทยก็ได้ ยิ่งเป็นคนไทยชาวพุทธแล้ว ชีวิตประจำวันของพวกเขาจะแยกออกจากพุทธศาสนาไม่ได้ ศาสนาพุทธก็คือชีวิตประจำวันของพวกเขา ชีวิตประจำวันของพวกเขา ก็คือ พุทธศาสนา เพราะธรรมะคำสั่งสอนของพุทธศาสนา เป็นธรรมนุญชีวิตประจำวัน ได้อย่างดีที่สุด

ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนในด้านต่างๆ พอสรุปได้ ดังนี้

1. ทำให้ผู้ปฏิบัติตามหลักคำสอนมีความเป็นอยู่ที่ดี พระพุทธศาสนาสอนเรื่องประโยชน์ปัจจุบัน คือ ทิฐุธรรมมีกถาประโยชน์ ถ้าปฏิบัติตามหลัก ฐานะจะมั่นคง คือ คบคนดีเลี้ยงชีวิต ในทางที่เหมาะสม ขยันเก็บออมหรือประหยัด
2. ทำให้ครอบครัวที่ปฏิบัติตาม เจริญมั่นคง พระพุทธศาสนาสอนธรรมสำหรับครอบครัวมากมาย เช่น ฆราวาสธรรม ความสุขของภรรยา อบายมุข เป็นต้น
3. ทำให้ผู้ปฏิบัติอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข พระพุทธศาสนาสอนเรื่องหน้าที่ต่อคนที่มีฐานะต่างๆ รอบตัวเรา และสังคมมากมาย เช่น หน้าที่ต่อบิดา มารดา หน้าที่ต่อสามีภรรยา หน้าที่ต่อเพื่อน หน้าที่ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อศาสนา ต่อสังคมทั่วไป
4. ทำให้ประเทศที่มีประมุขและประชาชนที่ปฏิบัติตามหลักศาสนาสงบสุข ผู้ปกครองประเทศถ้าตั้งอยู่ในธรรมของนักปกครองที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรมนั้นแล้ว ประเทศนั้นประชาชนย่อมมีความสุข
5. พระพุทธศาสนาเป็นเรื่องของชีวิต คือพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องของกรรม คือ การกระทำ การกระทำเป็นชีวิตของคนอย่างหนึ่ง พระพุทธศาสนาสอนเรื่องการทำและให้กระทำ ในทางที่ถูกต้อง

6. ผู้ที่เข้าใจเรื่องพระพุทธศาสนา คือ คนที่มีอิสระเสรีจะไม่คิดในขนบธรรมเนียมประเพณี บางประการอันไร้ประโยชน์ เป็นคนที่มีลักษณะประชาธิปไตยโดยโดยก้าวหน้า ไม่เห็นแก่ตัว เสียดสี รู้จักตัวเอง รู้จักสังคม เคารพธรรมเป็นใหญ่ (บุญมี แทนแก้ว, 2541 : 140)

4. พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมไทย

พระพุทธศาสนาซึ่งได้รับความนับถือสืบทอดติดต่อกันมาเป็นเวลานานได้กลายเป็น มรดกประจำชาติของชนชาติไทย มาจนตราบเท่าทุกวันนี้

พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อความเชื่อและวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย ประเพณีต่าง ๆ ของคนไทย ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนาทั้งสิ้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เราสามารถพูดได้อย่างภาคภูมิใจว่า วัฒนธรรมไทย ซึ่งประกอบด้วย คติธรรม เนติธรรม วัตรธรรม และสหธรรม ได้อิทธิพลมาจากพุทธศาสนาซึ่งขอกกล่าวโดยสังเขป ดังนี้

1. ทางคติธรรม คติธรรมและสุภาษิตต่าง ๆ ที่คนไทยนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หรือเป็นเครื่องปลอบใจเมื่อผิดหวังหรือมีทุกข์ได้รับมาจากพุทธศาสนา เช่น สุภาษิตว่า “จงพึ่งตนเอง” ก็มาจากสุภาษิตที่ว่า “อตตahi อตตโน นาโถ” “ใด ๆ ในโลกล้วนอนิจจัง” มาจากหลักไตรลักษณ์ในพระพุทธศาสนา การตอบแทนบุญคุณ ของบุพการี ก็นำมาจากหลักกรรม “กตัญญูกตเวทิตี” ที่นำมาว่านี้ เป็นเพียงเล็กน้อย ความจริงหลักกรรมที่นำมาจากพระพุทธศาสนา มีมากนัก อาจกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนา “เป็นศูนย์รวม” แห่งคติธรรมที่คนไทยนับถือ

2. เนติธรรม หมายถึง หลักธรรมที่ใช้ในการปกครองประเทศ ข้อนี้เห็นชัด คือ พระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของชาติไทย ทรงประพฤติตาม “ทศพิธราชธรรม” คือ ธรรมสำหรับนักปกครอง 10 ประการ มีทาน ศีล บริจาค อาชวะ มัทวะ ตบะ อหิงสา ขันติ และอวิโรธนะ

3. ทางสหธรรม วัฒนธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน เรียกว่า “สหธรรม” ในข้อนี้พระพุทธศาสนาได้ตระหนักถึงปัญหาของการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน จึงได้ชี้แนวทางหรือหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติคือ “ให้ยึดหลักสามัคคีธรรม”และการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันและกัน

4. ทางวัตรธรรม วัฒนธรรมที่แสดงออกในรูปของวัตรต่าง ๆ อาคารบ้านเรือน โบสถ์ วิหาร เป็นต้น เรียกว่า “วัตรธรรม” พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมในทางนี้มาก และเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น สถาปัตยกรรมไทยที่ปรากฏให้เห็นในวัดวาอาราม อันงดงามน่าภาคภูมิใจของคนไทย เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดเบญจมบพิตร เป็นต้น (เอื้อน เล่งเจริญ, 2537 : 79-80)

สรุปได้ว่า สถาบันวัฒนธรรมเป็นสถาบันแห่งชาติที่สำคัญอีกสถาบันหนึ่ง ที่จะยึดโยงให้มนุษยชาติร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน สมานสามัคคีกัน อยู่ร่วมกันอย่างเป็นปึกแผ่นแน่นหนา วัฒนธรรมเป็นประดุกสายใยที่จะยึดโยงสังคมได้มั่นคงแน่น ไม่แตกสลาย วัฒนธรรมจึงเป็นคุณธรรมความดีที่ทำให้เจริญ ทำให้รุ่งเรือง วัฒนธรรมเป็นวิถีทางแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษยชาติ วัฒนธรรมจะปรุงแต่งจิตใจมนุษย์ หรือร่างกายด้วยการฝึกอบรม พัฒนาความรู้ความสามารถ และคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติให้สูงขึ้น วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีส่วนสร้างเสริมนิสัยประจำชาติ ฉะนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ชาติจะขาดเสียมิได้

5. ความหมายและหลักธรรมที่สำคัญของพระพุทธศาสนา

หลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าท่าน ได้ทรงค้นพบด้วยพระองค์เอง แล้วนำมาเผยแพร่สั่งสอนประชาชนให้เข้าใจเพื่อเป็นประโยชน์และความสุขแก่ผู้สนใจที่จะประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ แต่ผู้วิจัยจะกล่าวเฉพาะหลักคำสอนที่สำคัญ คือ

หลักไตรสิกขา

ไตรสิกขา หมายถึง การเรียนรู้ สิ่งที่ต้องสำเหนียก ไคร่ครวญ ไตร่ตรอง หรือ สิ่งที่จะต้องศึกษาให้เข้าใจและปฏิบัติตาม

ศีล

ศีล คือ เจตนางดเว้นความชั่วทางกาย วาจา และทางใจด้วย เจตนางดเว้นทุจริตทางกาย วาจา ท่านเรียกว่าเจตนาศีล การงดเว้นจากมโนทุจริต 3 อย่างเรียกว่า เจตสิกศีล คือ ศีลที่เกี่ยวกับใจ โดยตรง แม้ไม่ทำด้วยกาย วาจา ก็ทำให้ศีลทางใจขาดได้ มโนทุจริต 3 นั้น คือ อภิขมา โลกอยากได้ของคนอื่น พยาบาท ปองร้ายคนอื่น มิจฉาทิฐิ เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม คิดอย่างนี้ เห็นอย่างนี้ เป็นมโนทุจริต เป็นบาปทางใจ ส่วนที่ประพฤติออกมาทางกาย วาจาก็เป็นกายทุจริต วจิตทุจริต เว้นกายทุจริตและวจิตทุจริตเสียได้ จัดเป็นเจตนาศีล (สมเด็จพระสังฆราช, 2541 : 2-3)

ฉะนั้นเจตนาคือศีลจึงมีความหมายถึงเจตนาคือความงดเว้นจากกายกรรม วจกรรม มโนกรรมที่เป็นอกุศล ที่เป็นบาปทุจริตทั้งหมดและอรรถคือเนื้อความที่เป็นอันเดียวกันของศีลคือความเป็นปกติ จึงมีความหมายถึงความปกติกาย ปกติวาจา ปกติใจ ด้วยครบทั้ง 3

อานิสงส์ของศีล

อานิสงส์ของศีลนั้นมีเป็นอันมาก เช่น ทำให้เป็นที่รักเป็นที่เคารพของคนทั้งหลาย อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไม่ก่อเวรก่อภัยต่อผู้ใด ทำให้เป็นคนสง่างาม มีผิวพรรณผ่องใส แต่กล่าวโดยสรุป อานิสงส์มี 3 อย่าง ดังบาลีบอกอานิสงส์ของศีลว่า

1. สีเลน สุคติ ขนติ บุคคลจะไปสู่สุคติได้ก็เพราะศีล
2. สีเลน โภคสมปทา บุคคลจะได้โภคทรัพย์สมบัติได้ก็เพราะศีล
3. สีเลน นิพพตี ขนติ บุคคลจะดับทุกข์ความเดือดร้อนจนเข้าสู่พระนิพพานได้ก็เพราะศีล

(พระธรรมวิสุทธิกวี, 2544 : 22)

สมาธิ

สมาธิ คือ ความที่จิตอันเป็นกุศลอันเรียกว่า กุศลจิต มีอารมณ์เป็นอันเดียวชื่อว่าสมาธิสมาธินั้นจึงได้แก่การตั้งจิตและเจตสิก คือธรรมที่เกิดขึ้นในจิตในอารมณ์เดียวสม่ำเสมอและชอบไม่ฟุ้งซ่านเป็นลักษณะ มีการกำจัดความฟุ้งซ่านเป็นรส (สมเด็จพระสังฆราช, 2541 : 1) อีกประการหนึ่ง สมาธิ คือ การที่จิตตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวไปกับอารมณ์ภายนอกที่มากระทบ แต่จะสงบอยู่จุดใดจุดหนึ่ง... (พระราชธรรมนิเทศ, 2535 : 49-50) ในทางพระพุทธศาสนาได้แสดงหลักการปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจของบุคคลให้มีความสุขสงบเพิ่มขึ้น โดยลำดับด้วยปฏิบัติที่เรียกว่า สมถกรรมฐาน คือกรรมฐานเป็นอุบาย สงบใจ สงบใจจากนิเวศ ซึ่งเป็นกิเลสกันจิตทั้ง 5 ประการ โดยการบำเพ็ญสมถกรรมฐานจะใช้อะไรเป็นอารมณ์กำหนดระลึกก็ตาม เมื่อถึงจุดหนึ่งแล้วจิตใจย่อมเข้าสงบอยู่กับอารมณ์ของกรรมฐานนั้น ๆ

ในอรรถกถาท่านพระอรรถกถาจารย์ได้พรรณนาไว้ว่า จิตที่เป็นสมาธิเมื่อแยกออกไปตามขั้นตอน ได้ 3 ขั้นด้วยกัน คือ

1. ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วขณะหนึ่ง อยู่ในอารมณ์เดียวเพียงเล็กน้อยหรือชั่วครู่ตั้งอยู่ไม่นานก็หายไป ซึ่งคนทั่วไปสามารถจะเจริญให้เกิดขึ้นมิได้ และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้และยังเป็นกิจเริ่มต้นของวิปัสสนาได้ด้วย แต่ต่างเป็นวิปัสสนาอย่างอ่อน เพราะสมาธิจิตยังไม่แก่กล้า จึงตั้งมั่นอยู่ได้ไม่นาน

2. อุปจารสมาธิ สมาธิเฉียด ๆ จวนแน่นแน่ว ใกล้ต่อความมั่นคงสามารถจะระงับนิเวศไว้ได้นาน เพราะใกล้ต่อองค์มานหรือใกล้ต่ออัปปนาสมาธิ ถ้าจะดูตามศัพท์ คำว่า อุปแปลว่าเข้าไป ใกล้มั่น เช่น อุปจารคาม คือ ใกล้บ้าน อุปจารสีมา คือใกล้สีมา เพียงแต่เข้าไปในเขตบ้านเขตสีมาเป็นต้น อุปจารสมาธิ เป็นสมาธิขั้นกลาง ใกล้ต่อความมั่นคง

3. อัปปนาสมาธิ สมาธิแน่นมั่นมั่นคง เป็นสมาธิระดับสูงมีอานุภาพ เพราะยังมานให้เกิดขึ้นได้ ช่มนิเวศไว้ได้ เป็นจิตที่วิเวกประณีตมาก สมาธิขั้นนี้เป็นสมาธิอย่างสูงเป็นบาทแห่งวิปัสสนาด้วย สามารถจะน้อมอารมณ์ไปพิจารณาเห็นไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา (พระมหาจำลอง อชิโต, 2535 : 58-59)

ประโยชน์ของการทำสมาธิ

ประโยชน์ของการบำเพ็ญสมาธินั้นมีมาก พอสรุปได้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะศึกษาดังนี้

1. ทำให้เกิดความสุขในโลกนี้ กล่าวคือ มีความสุขในชีวิตประจำวัน
2. ทำให้เกิดปัญญาที่แจ่มแจ้งเห็นจริงในสังขาร กล่าวคือ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว เราก็สามารถที่จะรู้แจ่มแจ้งเห็นจริงในสังขาร
3. ทำให้ได้ปัญญา กล่าวคือ ผู้ที่สามารถเข้าสมาธิได้ดีหรือเข้าสมาธิ 8 คือ รูปฌานและอรูปฌาน 4 ก็สามารถที่จะบรรลุปัญญาได้
4. ทำให้ไปเกิดในพรหมโลก กล่าวคือผู้บำเพ็ญสมาธิจนได้ฌานหรือได้อัปปนาสมาธิสามารถไปเกิดในพรหมโลก 16 ชั้น ถ้าหากสามารถบำเพ็ญสำเร็จเพียงอุปจารสมาธิ ก็จะไปเกิดเป็นมนุษย์ที่มีความเป็นอยู่สุขสบายหรือเป็นมนุษย์ชั้นที่มีความสุขสบายที่สุด
5. ทำให้สามารถเข้าสมาบัติได้ การเข้าสมาบัติก็คือการพักผ่อนทั้งร่างกาย และจิตใจเป็นการพักผ่อนอย่างแท้จริง

ปัญญา

ปัญญา แปลว่า ความรู้ทั่ว อันหมายความว่าความรู้ทั่วถึงเหตุและผล รู้เหตุถึงผล รู้ผลถึงเหตุ ตามสัจจะคือความจริง เมื่อมีความรู้ดังกล่าวในสิ่งใด ก็ชื่อว่าปัญญานั้นแต่ถ้าเป็นความรู้หลงรู้ผิด คือ ไม่ใช่เป็นความรู้จริง ก็ไม่เรียกว่าปัญญา และมีคำเรียกรู้ถูกต้องว่า สัมมปัญญา ปัญญาชอบ ส่วนรู้ผิด รู้หลง เรียกว่า มิจฉาปัญญา หรือมิจฉปัญญา ปัญญาผิด ซึ่งมีทั้งปัญญาในระดับโลกิยะ คือ ระดับของชาวโลกธรรมดาและปัญญาในระดับโลกุตตระ คือ ปัญญาในระดับพระอริยบุคคล (สมเด็จพระสังฆราช, 2541 : 1)

ปัญญาในทางพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นได้ 3 ทาง คือ

1. จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการคิดการใคร่ครวญ การพิจารณาด้วยเหตุด้วยผล
2. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการสดับรับฟัง การศึกษาเล่าเรียน รวมทั้งการอ่านตำรา คัมภีร์ที่น่าเชื่อถือได้
3. ภวานามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการฝึกฝน อบรม ปฏิบัติ โดยการลงมือกระทำกันจริง ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญคล่องแคล่ว อันเป็นเหตุให้เกิดความรู้จริง

ระดับปัญญาทางพระพุทธศาสนาแบ่งเป็น 2 ระดับ

1. โลภียปัญญา หมายถึง ปัญญาระดับชาวบ้าน ปัญญาระดับต่ำหรือปัญญาที่ใช้วิชาการที่ได้ศึกษาเล่าเรียนในวิชาทางโลกทุกอย่างเพื่อนำไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีวิตของตนเองให้มีความสุขและความเจริญรุ่งเรืองเรื่องตามสมควรแก่อัตภาพและความสามารถของตน

2. โลกกุตตรปัญญา หมายถึง ปัญญาในระดับสูง ปัญญาอันประเสริฐ ปัญญาที่รู้ทั่วถึง ปัญญาที่เกิดเมื่อรู้แจ่มแจ้ง หมดความสงสัยแล้ว อันเป็นปัญญาของอริยบุคคลผู้ที่หมดกิเลสในทาง พระพุทธศาสนาเรียกปัญญาระดับนี้ว่า “ญาณ”

ไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ แปลว่า ลักษณะ 3 อย่าง อันหมายถึงกฎธรรมชาติที่มีอยู่ทั่วไปในสรรพสิ่ง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สามัญญลักษณะ” คือ ลักษณะที่เป็นหลักของความจริง ซึ่งแสดงลักษณะ ที่เสมอกัน เป็นเครื่องบ่งบอกความจริงที่เป็นสังขธรรม คือความจริงที่มีอยู่ภายในธรรมชาติไม่มีใคร สร้างมีอยู่ในตามความเป็นจริง จึงถือเป็นกฎแห่งความจริง มีด้วยกัน 3 อย่าง คือ

1. อนิจจตา ความเป็นของไม่เที่ยง ได้แก่ไม่ถาวร ไม่คงที่ ไม่แน่นอน เมื่อมีการเกิดขึ้น แล้วก็เสื่อมไป แปรปรวนไป

2. ทุกขตา ความเป็นทุกข์ ได้แก่ความเป็นของทนได้ยาก ทนอยู่ตลอดไปไม่ได้ ต้อง แปรปรวนไป เพราะมีเหตุมีปัจจัย คือ ความเกิดขึ้น ความเสื่อมไป และความแปรปรวน

3. อนัตตา ความเป็นของไม่ใช่ตัวตน ได้แก่ความไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา จัดแข่งกับ ความเป็นตัวตน ไม่มีใครเป็นเจ้าของ เป็นของว่างเปล่า เป็นเพียงสิ่งสมมติ ไม่ใช่ของตนแท้จริง

อนิจจตา เป็นปรากฏการณ์ที่ประจักษ์ภายนอก เช่น ฝนหลงตก ฟันหลุด ผิวหนังเหี่ยวช้ำ เป็นต้น

ทุกขตา เป็นเนื้อหาของสิ่งนั้นหรือเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นั่นคือการที่ฝนหลงตก ฟัน หลุด ผิวหนังเหี่ยวช้ำที่ปรากฏให้เห็นนั้นเป็นเพราะเนื้อหาของสิ่งเหล่านี้ไม่มีความสมบูรณ์ในตัวมันมี ความบกพร่องในตัวของมันจึงทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ต้องมีอันเปลี่ยนแปลง

อนัตตตา ได้แก่ ความไม่มีแก่นสาร ไม่อยู่ในอำนาจของใคร เช่น บังคับให้เป็นหนุ่มสาว สวยงามอยู่เสมอไปไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติของมันเอง (คณฺย ไชยโยธา, 2536 : 111-112)

สรุปว่า ทุกสิ่งทุกอย่างตกอยู่ในไตรลักษณ์ คือ สภาพไม่เที่ยงแท้ถาวร ต้องแปรปรวนเสื่อม สลายไปในที่สุด ทุกสิ่งเป็นของไม่ยั่งยืน สรรพสิ่งในจักรวาลตกอยู่ในภายใต้กฎแห่งไตรลักษณ์ไม่ว่า โลก สัตว์มนุษย์และตัวเราเองก็ต้องเปลี่ยนแปลงและเสื่อมไปในที่สุด

กฎแห่งกรรม

กรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบไปด้วยเจตนา ถ้าเจตนาดีก็เป็นกุศลกรรม กรรมดี ถ้า เจตนาไม่ดีก็เป็นอกุศลกรรม กรรมชั่ว จะทำทางที่ดีก็เป็นกรรม ทำทางที่ชั่วก็เป็นกรรม ทำกลาง ๆ ไม่ดีไม่ชั่วก็เป็นกรรม และการทำกรรมจะต้องมีเจตนา กรรมนั้นจึงจะให้ผลสมบูรณ์ ดังพุทธพจน์ ว่า “เจตนาหํ ภิกขเว กम्मํ วทามิ” แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย เรา (ตถาคต) กล่าวว่า การกระทำจะต้อง อาศัยเจตนาเป็นสำคัญ (บุญมี แทนแก้ว, 2541 : 115)

กฎแห่งกรรมพิจารณาได้ 2 อย่าง (เดือน คำดี, 2529 : 115) คือ กฎแห่งกรรมในฐานะเป็นกฎธรรมชาติทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุปัจจัยในธรรมชาติ ไม่มีพระเจ้าสูงสุดเข้ามาเกี่ยวข้องและกฎแห่งกรรมในฐานะเป็นกฎทางศีลธรรม ซึ่งมีหลักการกว้าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าแสดงไว้ว่า “บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น ผู้กระทำความดีย่อมได้รับผลดี ผู้กระทำความชั่วย่อมได้รับผลชั่ว”

ประเภทของกรรม

การแบ่งประเภทของกรรมอีกอย่างหนึ่ง กำหนดด้วยลักษณะของเจตนาที่เป็นเหตุให้เกิดการกระทำ กรรมที่จัดประเภทตามนัยนี้แบ่งเป็น 3 อย่างเช่นกัน คือ

1. กุศลกรรม แปลว่า กรรมดี เป็นการกระทำที่เกิดจากกุศลเจตนาหรือเจตนาที่ดี กุศลที่ดี กุศลกรรมนี้อาจเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นทางกาย วาจา หรือทางใจก็ได้
2. อกุศลกรรม แปลว่า กรรมไม่ดี หรือกรรมชั่วเป็นการกระทำที่เกิดจากอกุศลเจตนาหรือเจตนาที่ไม่ดี อกุศลกรรมนี้อาจเกิดขึ้นทางกาย ทางวาจา หรือทางใจก็ได้เช่นเดียวกับกุศลกรรม
3. อัปยาคตกรรม แปลว่า กรรมที่เป็นกลาง ๆ หรือการกระทำที่ไม่อาจจัดได้ว่าดีหรือชั่วทางศีลธรรม เป็นการกระทำที่เกิดจากอัปยาคตเจตนา หรือเจตนาที่เป็นกลาง ๆ ซึ่งไม่จัดอยู่ในฝ่ายกุศล หรืออกุศล (สุนทร ธรรมรังษี, 2543 : 170-171)

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ตอนที่ว่าด้วยกัมมชาดกวิสุทธินิเทศ ท่านพุทธโฆษาจารย์ได้กล่าวถึงกรรม 12 โดยแยกเป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. กรรมให้ผลตามคราว 4 ชนิด

1. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม กรรมให้ผลในชาตินี้ กรรมชนิดนี้มีกำลังแรงมากแต่ถ้าไม่มีเวลา หรือไม่มีโอกาสที่จะให้ผลในชาตินี้ก็จะกลายเป็นอโหสิกรรมไปโดยปริยาย
2. อุปีชชเวทนียกรรม กรรมให้ผลในชาติหน้าถัดจากชาตินี้ เป็นกรรมมีกำลังอ่อนกว่าข้อที่ 1 ถ้าไม่มีโอกาสให้ผลในชาติหน้า ก็จะกลายเป็นอโหสิกรรมไป
3. อปรายปริยเวทนียกรรม กรรมให้ผลในชาติต่อ ๆ ไปถัดจากชาติหน้ากรรมชนิดนี้มีแรงเบา ถ้าไม่มีโอกาสให้ผล ก็จะกลายเป็นอโหสิกรรมไป
4. อโหสิกรรม กรรมให้ผลเสร็จสิ้นแล้ว หรือกรรมที่ไม่ให้ผล เพราะไม่มีช่องที่จะให้ผลในที่สุดก็สูญหายไป

2. กรรมให้ผลตามลำดับ 4 ชนิด

1. ตรุกรรม กรรมหนัก เป็นกรรมที่ให้ผลก่อนกรรมอื่น ๆ เช่น กรรมในฝ่ายอกุศล คือ อนันตริยกรรม ได้แก่ ฆ่าบิดา มารดา ฆ่าพระอรหันต์ เป็นต้น

- 1. ทานมัย
- 2. สัทมัย
- 3. ทานมัย

กล่าวโดยย่อแล้วจะมีเพียง 3 อย่าง คือ

นัทธิจริยศาสตร์ แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ นัทธิจริยศาสตร์แบบอรรถนิยม นัทธิจริยศาสตร์แบบทฤษฎี และ นัทธิจริยศาสตร์แบบปฏิบัติ

นัทธิจริยศาสตร์

- 1. มีลักษณะเป็นระบบหรือหลักการ
- 2. มีเจตนาหรือความตั้งใจ
- 3. การกระทำหรือการตัดสินในนามของนัทธิจริยศาสตร์กระทำไปโดยเจตนา
- 4. ผลลัพธ์หรือการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่สมควรแก่การกระทำ

มี 4 อย่าง คือ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกระทำที่สมควรแก่การกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับเจตนาที่กระทำ

- 1. ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต การปฏิบัติตนในสังคม
- 2. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม การปฏิบัติตนในสังคม
- 3. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม การปฏิบัติตนในสังคม
- 4. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม การปฏิบัติตนในสังคม

3. หน้าที่ของนักจริยศาสตร์

- 1. หน้าที่ของนักจริยศาสตร์
- 2. หน้าที่ของนักจริยศาสตร์
- 3. หน้าที่ของนักจริยศาสตร์
- 4. หน้าที่ของนักจริยศาสตร์

แต่ถ้าขยายความให้กว้างออกไป บุญกิริยาวัตตุมิ 10 ประการ

1. ทานมัย บุญเกิดจากการให้ทาน
2. สีลมัย บุญเกิดจากการรักษาศีล
3. ภาวนามัย บุญเกิดจากการเจริญภาวนา
4. อปจายนมัย บุญเกิดจากการอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่
5. เวชยวัจจมัย บุญเกิดจากการชวนขวยในกิจที่ชอบ
6. ปัตติทานมัย บุญเกิดจากการให้ส่วนบุญแก่ผู้อื่น
7. ปัตตานุโมทนามัย บุญเกิดจากการอนุโมทนาส่วนบุญ
8. รัชมัสสวณมัย บุญเกิดจากการฟังธรรม
9. รัชมเทศนามัย บุญเกิดจากการแสดงธรรม
10. ทิฏฐุชุกรม บุญเกิดจากการทำความเห็นให้ตรง

วิธีหรือแห่งการบำเพ็ญบุญในพระพุทธศาสนา เมื่อกล่าวโดยย่อแล้วก็มีเพียง 3 อย่างคือ ทาน ศีล และภาวนา จึงอาจสรุปได้ว่า ทานมัยเป็นเหตุให้ร่ำรวย สีลมัยเป็นเหตุให้สวยงาม ภาวนามัยเป็นเหตุให้เป็นคนดี (พระธรรมวิสุทธิกวี, 2544 : 10)

อริยมรรคมีองค์ 8

อริยมรรคมีองค์ 8 คือ พรหมจรรย์ผู้ประกอบด้วยอริยมรรคนี้เรียกว่า พรหมจรรย์ ความสิ้นราคะ โทสะ โมหะ เรียกว่าความจบสิ้นพรหมจรรย์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ที่เรียกว่า ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทานั้น ได้แก่ อริยมรรค ซึ่งแปลว่า มรรคหรือทางอันประเสริฐเป็นทางสายกลางที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา เป็นทางสายเดียว เหมือนเชือกเส้นเดียวมี 8 กลีบขม มีองค์ประกอบ 8 ประการ (เดือน คำดี, 2529 : 29)

1. สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ มีลักษณะเด่น ๆ ดังนี้

1.1 ความเข้าใจชัดว่าอะไรคือทุกข์ อะไรคือสาเหตุแห่งทุกข์ อะไรคือความดับทุกข์ และอะไรคือมรรควิธีหรือมรรคปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความดับทุกข์

1.2 ปฏิจสงมุปบาท คือ กระบวนการเกิดขึ้นและดับแห่งทุกข์โดยปัจจัยอาศัยกัน

2. สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ มีลักษณะเด่น ๆ 3 ประการ ดังนี้

2.1 ความคิดที่ปลอดโปร่ง ไม่หมกมุ่นพัวพันอยู่ในสิ่งที่สนองความอยาก อันได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รสสัมผัส รวมถึงความคิดเสียสละ ปราศจากการครุ่นคิดหาประโยชน์ใส่ตัว

2.2 ความคิดไม่เบียดเบียนใคร ไม่คิดทำร้าย หรือทำลายใคร

2.3 ความคิดไม่พยาบาทมุ่งร้ายใคร เต็มไปด้วยความกรุณา

3. สัมมาวาจา การเจรจาชอบ มีลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 เว้นจากการพูดเท็จ
 - 3.2 เว้นจากการพูดต่อเสียด
 - 3.3 เว้นจากการพูดหยาบคาย
 - 3.4 เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ คือ พูดสิ่งไร้สาระ
4. สัมมากรรมันตะ ทำการงานชอบ มีลักษณะ ดังนี้
 - 4.1 เว้นจากการทำลายชีวิตคนอื่นและสัตว์อื่น
 - 4.2 เว้นจากการลักขโมยของคนอื่น
 - 4.3 เว้นจากการประพฤติดินในกาม
5. สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีวิตชอบ หมายถึง การทำมาหากินด้วยอาชีพอย่างสุจริต เว้นมิจฉอาชีพวะ อันได้แก่ การเลี้ยงชีพไม่ชอบ คือ การ โกงหรือหลอกลวง เว้นจากการใช้เครื่องมือหมายนิมิต การบีบบังคับขู่เข็ญ และการต่อลาภด้วยลาภ
6. สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ หมายถึง ความเพียรทางจิตอย่างยิ่งใหญ่ 4 ประการ ดังนี้
 - 6.1 เพียรระวัง ไม่ให้ความชั่วที่ยังไม่เกิดขึ้น (สังวรปธาน)
 - 6.2 เพียรระแวงความชั่วที่เกิดแล้ว (ปหานปธาน)
 - 6.3 เพียรสร้างความดีที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น (ภาวนาปธาน)
 - 6.4 เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม (อนุรักษนาปธาน)
7. สัมมาสติ การตั้งสติชอบ หมายถึงสติปัญญา ได้แก่ การตั้งสติพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง 4 ประการดังนี้
 - 7.1 พิจารณากาย มีหลายวิธี เช่น กำหนดลมหายใจเข้าออก
 - 7.2 พิจารณาเวทนา คือ ความรู้สึกสุข ทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์
 - 7.3 พิจารณาจิต คือให้รู้เท่าทันความนึกคิด เช่น จิตมีราคะหรือไม่มีราคะ เป็นต้น
 - 7.4 พิจารณาธรรมให้เกิดปัญญารู้เท่าทันสภาวะความเป็นจริง เช่น พิจารณาขั้น 5 เป็นต้น
8. สัมมาสมาธิ การตั้งจิตมั่นชอบ หมายถึง การที่จิตแน่วแน่อยู่ในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งไม่ฟุ้งซ่าน เรียกว่า “เอกัคคตา” (คณฺย ไชโยธา, 2536 : 115-117)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณะ กวงสูงเนิน (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสามารถในการนำความรู้วิชาพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการนำความรู้วิชาพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนอยู่ในระดับสูงมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 87.70 รองลงมา มีความสามารถในการนำความรู้วิชาพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในระดับปานกลางร้อยละ 12.30 และนักเรียนหญิงมีความสามารถในการนำความรู้วิชาพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จ่านวย วิมะสิน (2509 : 53) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การสำรวจความสนใจและทัศนคติต่อพระพุทธศาสนาของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดนนทบุรี” โดยทำการสุ่มตัวอย่างของนักเรียนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 จำนวน 216 ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาว่า พระพุทธศาสนาสอนให้คนทำความดีละเว้นความชั่วและมีทัศนคติที่ดีต่อประเพณีอันเนื่องมาจากศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร การฟังเทศน์ เด็กวัยรุ่นมีความเห็นว่าพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาของศาสนาพุทธ เป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ และพระสงฆ์คือผู้สืบต่อศาสนา และสอนธรรมะให้แก่บุคคลทั่ว ๆ ไป

พระปกเกล้า บุญภักดี (2536 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบเจตคติต่อพระพุทธศาสนาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐกับนักเรียนทหารสามเหล่าทัพ” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 600 คน เฉพาะเพศชาย ชั้นปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนมากเห็นชอบด้วยอย่างยิ่งต่อความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม แต่ความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด สวรรค์ นรก และนิพพาน ส่วนมากมีความเห็นด้วยเท่านั้น ส่วนหลักธรรม การปฏิบัติส่วนมากมีเจตคติเห็นชอบอย่างยิ่งกับหลักโอวาทปาฏิโมกข์ การฟังเทศน์หรือการบรรยายธรรมเหมาะสมสำหรับทุกคนไม่เฉพาะแต่ผู้สูงอายุ

พระมหาเกษม ชินวิโส (2542 : บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของนักศึกษาศาสนาบันรชภัฏ อุบลราชธานีที่มีต่อพระภิกษุและพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์” โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับปีที่ 1-4 โปรแกรมศิลปศาสตรจำนวน 128 คนและโปรแกรมวิทยาศาสตร์จำนวน 202 คน รวม 236 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการฝึกสมาธิที่ทำจิตใจแจ่มใสสงบสุข การอบรมทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้กลุ่มেলাจิตนักศึกษาคิดถึงใจ แต่ความเชื่อทางศาสนานั้น ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อความเชื่อว่าการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แต่ความเชื่อในเรื่องนรก – สวรรค์ มีจริงนั้น มีความเห็นด้วยเท่านั้น

พรสวัสดิ์ เพชรแดง (2528 : บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง “ความเชื่อเรื่องบุญ – บาป ในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า

1. นักเรียนส่วนมากได้รับความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจากโรงเรียนและวัด แต่ไม่ค่อยเคร่งในศีล 5 โดยเฉพาะข้อที่ 1 และข้อที่ 4 นอกจากนั้นยังมีความเห็นในการทำบุญว่าจะช่วยให้คนมีศรัทธา ทรัพย์สินบริวารมากกว่าคนอื่น ๆ และมีหน้าตาในสังคม ส่วนความหมายของพระพุทธศาสนานั้น นักเรียนส่วนมากยังมีความเข้าใจไม่ค่อยถูกต้องนัก จึงคิดว่าพระพุทธศาสนาไม่มีความจำเป็นต่อสังคมเพราะเป็นตัวคอยถ่วงความเจริญของประเทศชาติ นักเรียนมีความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ในพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับสูง

2. นักเรียนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน มีความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน

ภิญโญ บัวทอง (2503 : 48) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสนใจและทัศนคติของนักเรียนต่อพุทธศาสนาในชั้นเตรียมอุดมศึกษา” โดยใช้ตัวอย่างทั้งสิ้น 629 คน เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในชั้นเตรียมอุดมศึกษา ในจังหวัดพระนคร – ธนบุรี รวม 5 แห่ง สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่า การเรียนพุทธศาสนาในโรงเรียนเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการอบรมให้นักเรียนเป็นคนดีมีศีลธรรมเพื่อดำรงพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบไป เพราะพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

สุดาวดี คุณวัฒน์ (2529 : 139-140) ทำวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อพุทธศาสนาและพระสงฆ์” พบว่า

1. นักศึกษาส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนาและเห็นว่าพุทธศาสนามีหลักธรรมสอนให้คนรับผิดชอบต่อหน้าที่ แสวงหาความจริง ความดี ทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้นำไปปฏิบัติสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตและเห็นว่าพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

2. นักเรียนส่วนมาก มีทัศนคติที่เห็นชอบด้วยกับพระสงฆ์ที่ประพฤติดี ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา และที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม เช่น ให้การศึกษาและพัฒนาสังคม

สรุป พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่สำคัญ แต่เมื่อขอลงแล้วก็สามารถสรุปได้ 3 ข้อ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ทั้ง 3 อย่างนี้เป็นแนวทางของการศึกษาของทุกคนที่จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจน การศึกษาทางพระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมายอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้รู้จักประโยชน์ในปัจจุบัน
2. เพื่อให้รู้จักประโยชน์ในอนาคต
3. เพื่อให้รู้จักประโยชน์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

อีกประการหนึ่งการพัฒนามนุษย์หรือการพัฒนาชีวิตจะเป็นไปได้ด้วยดีต้องอาศัยความเชื่อ ความมั่นใจ และความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐาน การศึกษาทางพระพุทธศาสนาต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ดี เพราะเมื่อมีความรู้ดี ย่อมมีความประพฤติดี การปฏิบัติก็ต้องดีด้วยอย่างไม่ต้องสงสัย ตรงกันข้ามหากมีความรู้พื้นฐานทางพระพุทธศาสนายังไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจ ก็อาจทำให้พบความเดือดร้อนวุ่นวายกับการดำเนินชีวิตของตนเอง ถ้าเรามีความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนอย่างถูกต้องแล้ว สามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพราะแต่ละวันมีเรื่องหรือเหตุการณ์เกิดขึ้นอยู่เสมอ ถ้าเรามีความรู้ความเข้าใจและสามารถประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เข้ากับสถานการณ์นั้น ๆ ก็จะได้พบกับความสุข การเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สามารถพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้า อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ทั้งเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนช่วยให้สามารถใช้หลักเหตุผลทางพระพุทธศาสนา ในการคิดพิจารณาและวินิจฉัยความถูกต้อง มีทัศนคติที่ดี สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนไทย

ฉะนั้น การวิจัยเรื่องทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน ในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อันจะส่งผลไปถึงการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรตลอดจนการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของเยาวชนไทยในปัจจุบัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร รายงานและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากร
3. การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร รายงานและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร รายงาน และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” เพื่อวางแผนดำเนินการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยนักศึกษา 5 คณะวิชา คือ

2.1 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ	จำนวน	29	คน
2.2 คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	จำนวน	121	คน
2.3 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ	จำนวน	93	คน
2.4 คณะบริหารธุรกิจ	จำนวน	129	คน
2.5 คณะศิลปศาสตร์	จำนวน	50	คน
	รวมทั้งสิ้น	422	คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของประชากรที่ใช้ในการวิจัยแยกตามคณะวิชาและเพศ

ลำดับ ที่	คณะวิชา	เพศชาย (คน)	คิดเป็น ร้อยละ (%)	เพศ หญิง (คน)	คิดเป็น ร้อยละ (%)	รวม ทั้งสิ้น (คน)	คิดเป็น ร้อยละ (%)
1	คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน	4	13.79	25	86.21	29	100.00
2	คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	30	24.79	91	75.21	121	100.00
3	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และ การออกแบบ	49	52.69	44	47.31	93	100.00
4	คณะบริหารธุรกิจ	46	35.66	83	64.34	129	100.00
5	คณะศิลปศาสตร์	11	22.00	39	78.00	50	100.00
	รวมทั้งสิ้น	140	33.17	282	66.83	422	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชากรที่ใช้ในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 422 คน เป็นเพศชาย 140 คน คิดเป็นร้อยละ 33.17 เพศหญิง 282 คน คิดเป็นร้อยละ 66.83 เมื่อแยกตามคณะวิชา คณะที่มีนักศึกษาสูงสุดคือคณะบริหารธุรกิจมีจำนวน 129 คน รองลงมาคือ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์จำนวน 121 คน และคณะที่มีนักศึกษาค้นต่ำสุดคือ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน จำนวน 29 คน ตามลำดับ

3. การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติและการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมปัญหามานำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามโดยใช้ข้อมูลจากข้อที่ 1 เป็นแนวทางและได้ดัดแปลง พัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อคำถามตอนที่ 1 จำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 2 จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของประชากร เป็นการตรวจสอบรายการ (Check-list) ได้แก่ เพศ อายุ คณะ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีจำนวน 40 ข้อ สร้างแนวแบบสอบถามของไลเคอร์ท (Likert Scale) แต่ละข้อกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่น่าใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3.3 นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษา และสำนวน

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเพื่อให้ได้คำถามและคำชี้แจงที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามจำนวน 3 ท่าน คือ

1. พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ (เกียรติคุณ) ดร.อนันต์ รัสมิ์ นักวิจัยแห่งชาติรหัส 42-11-0018 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชาติพิทย์ เกียรติวานิช มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป เพื่อนำมาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 30 คน เพื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์พิจารณาความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม เนื้อหา ความเหมาะสม รวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะนำมาแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.7 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาปรับปรุงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำหนังสือขออนุญาตจากคณบดีทุกคณะ คือ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และออกแบบ คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปแจกตามคณะต่าง ๆ แล้วเก็บกลับคืน และได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณบดีและนักศึกษาทุกสาขาวิชา

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนักศึกษามาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์วิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 หาค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนในตอนต้นที่ 1

5.2 คำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในตอนต้นที่ 2

5.3 วิเคราะห์ปัญหาความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา

5.4 ประมวลผลข้อมูลทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Window (Statistical Package for Social Science)

5.5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางพร้อมประกอบคำอธิบายได้ตารางตามความเป็นจริงในบทต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต มีจำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 2 แสดงรายการจำนวนร้อยละ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมด จำนวน 422 คน

ตอนที่ 1

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	
1	เพศ	- ชาย	140	33.17
		- หญิง	282	66.83
	รวม	422	100.00	
2	อายุ	- 16-18 ปี	194	45.97
		- 19-21 ปี	222	52.61
		- 22-25 ปี	5	1.18
		- 26-29 ปี	1	0.24
	รวม	422	100.00	
3	สาขาวิชาที่ศึกษา	- เทคโนโลยีการโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์	29	6.87
		- ศึกษาศาสตร์ทั่วไป-ธุรกิจ งานประดิษฐ์	28	6.63
		- อาหารและโภชนาการ	93	22.04

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	
3 (ต่อ)	สาขาวิชาที่ศึกษา	- ออกแบบบรรจุภัณฑ์	37	8.77
		- ออกแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม	56	13.27
		- สารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	94	22.28
		- การบัญชี-การเงิน	35	8.29
		- ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สากล	50	11.85
		รวม	422	100.00
4	ศาสนาที่นับถือ	- พุทธ	404	95.74
		- คริสต์	9	2.13
		- อิสลาม	9	2.13
		- อื่น ๆ	-	-
		รวม	422	100.00
5	นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนา มาจากใครมากที่สุด	- การสั่งสอนของพระภิกษุสงฆ์	65	15.40
		- การสั่งสอนของบิดา-มารดา	98	23.22
		- การสั่งสอนของครู-อาจารย์	235	55.69
		- การเรียนรู้ด้วยตนเอง	24	5.69
		รวม	422	100.00
6	เมื่อนักศึกษามี ความทุกข์หรือ ความกังวลอย่าง หนัก ท่านใช้ อะไรเป็นเครื่อง ปลอบใจ	- ยึดหลักพระธรรมคำสอนนำมา แก้ปัญหา	63	14.93
		- คำแนะนำของเพื่อน	62	14.69
		- สติปัญญาของตนเอง	176	41.71
		- คำสั่งสอนของบิดา-มารดา	108	25.59
		- คำแนะนำของครู/อาจารย์	13	3.08
		รวม	422	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	
7	นักศึกษาปฏิบัติ อย่างไรใน ชีวิตประจำวัน	- ตักบาตร	114	27.01
		- อ่านหนังสือธรรมะเวลาว่าง	32	7.58
		- ไปฟังธรรมที่วัดเป็นประจำเมื่อ มีโอกาส	33	7.82
		- รักษาศีล 5 เป็นประจำ	52	12.32
		- ไหว้พระสวดมนต์ก่อนนอน	191	45.26
	รวม	422	100.00	
8	พื้นฐานความเชื่อ ทาง พระพุทธศาสนา ของนักศึกษา	- เชื่อด้วยการตัดสินใจของ ตนเอง	196	46.45
		- ยังไม่ได้ตัดสินใจที่จะเชื่อ	41	9.72
		- เชื่อตามบิดา-มารดา	177	41.94
		- ไม่มีความเชื่อ	8	1.89
		รวม	422	100.00
9	นักศึกษาเคยคิดที่ จะเปลี่ยนศาสนา หรือไม่	- เคยเป็นบางครั้ง	75	17.77
		- เคยบ่อยครั้ง	27	6.40
		- ไม่เคย	320	75.83
		รวม	422	100.00
10	นักศึกษามีความ เชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วหรือไม่	- เชื่อ	344	81.51
		- ไม่เชื่อ	21	4.98
		- ไม่แน่ใจ	57	13.51
		รวม	422	100.00
11	นักศึกษาเชื่อ หรือไม่ว่านรก สวรรค์ มีอยู่จริง	- เชื่อ	311	73.70
		- ไม่เชื่อ	14	3.32
		- ไม่แน่ใจ	97	22.98
		รวม	422	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	
12	นักศึกษาเคยคิด	- เคยเป็นบางครั้ง	174	41.23
	สงสัยเกี่ยวกับ	- เคยบ่อยครั้ง	44	10.43
	ความมีอยู่จริงของ	- ไม่เคย	204	48.34
	พระพุทธเจ้า หรือไม่	รวม	422	100.00
13	ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาได้ละเมียด ศีล 5 ข้อใดมาก ที่สุด	- ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์	103	24.41
		- ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์	19	4.50
		- ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดี ในกาม	39	9.24
		- ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ เพื่อเจ้อ ส่อเสียด	196	46.45
		- ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ของมีนเมาทุกชนิด	65	15.40
		รวม	422	100.00
14	ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาสามารถ ปฏิบัติตามศีล 5 ข้อใดมากที่สุด	- ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์	40	9.48
		- ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์	171	40.52
		- ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดี ในกาม	105	24.88
		- ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จ เพื่อเจ้อ ส่อเสียด	47	11.14
		- ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ของมีนเมาทุกชนิด	59	13.98
		รวม	422	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	
15	นักศึกษามีความ เข้าใจหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ตามข้อความ ต่อไปนี้หรือไม่	ก. หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค		
		- เข้าใจดีมาก	94	22.28
		- เข้าใจดี	168	39.81
		- พอเข้าใจ	138	32.70
		- ไม่เข้าใจ	22	5.21
		รวม	422	100.00
		ข. หลักไตรสิกขา 3 คือศีล สมาธิ ปัญญา		
		- เข้าใจดีมาก	97	22.98
		- เข้าใจดี	176	41.71
		- พอเข้าใจ	145	34.36
		- ไม่เข้าใจ	4	0.95
		รวม	422	100.00
ค. กฎแห่งกรรมใครทำกรรมใด ไว้ย่อมได้รับกรรมนั้นตอบ				
- เข้าใจดีมาก	175	41.47		
- เข้าใจดี	201	47.63		
- พอเข้าใจ	43	10.19		
- ไม่เข้าใจ	3	0.71		
รวม	422	100.00		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	
15 (ต่อ)	นักศึกษามีความ เข้าใจหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา ตามข้อความ ต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร	ง. โอวาทปาฏิโมกข์ การไม่ทำชั่ว การทำความดี การทำใจให้ผ่องใส		
		- เข้าใจดีมาก	92	21.80
		- เข้าใจดี	225	53.32
		- พอเข้าใจ	102	24.17
		- ไม่เข้าใจ	3	0.71
	รวม	422	100.00	
	จ. ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความ ไม่เที่ยง ทุกขัง ความเป็นทุกข์ อนัตตา เป็นของมิใช่ตัวตน	- เข้าใจดีมาก	81	19.19
		- เข้าใจดี	205	48.58
		- พอเข้าใจ	121	28.68
		- ไม่เข้าใจ	15	3.55
		รวม	422	100.00
	ฉ. นิพพานคือจุดมุ่งหมายสูงสุด ของพระพุทธศาสนา	- เข้าใจดีมาก	102	24.17
		- เข้าใจดี	177	41.94
- พอเข้าใจ		129	30.57	
- ไม่เข้าใจ		14	3.32	
รวม		422	100.00	

จากตารางที่ 2 พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 422 คน เป็นนักศึกษาเพศชาย 140 คน คิดเป็นร้อยละ 33.17 เพศหญิง 282 คน คิดเป็นร้อยละ 66.83

อายุของนักศึกษาสูงสุดคือระหว่าง 19-21 ปี 222 คน คิดเป็นร้อยละ 52.61 รองลงมาคืออายุ 16-18 ปี 194 คน คิดเป็นร้อยละ 45.97 และอายุต่ำสุดคือ 26-29 ปี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 ตามลำดับ

สาขาวิชาที่ศึกษาสูงสุดคือสาขาวิชาสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ 94 คน คิดเป็นร้อยละ 22.28 รองลงมาคือสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 22.04 และสาขาวิชาที่ต่ำสุดคือธุรกิจงานประดิษฐ์ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.63 ตามลำดับ

ศาสนาที่นับถือสูงสุดคือศาสนาพุทธ 404 คน คิดเป็นร้อยละ 95.74 รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ และอิสลาม อย่างละ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.13

นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนามาจากใครมากที่สุด สูงสุดคือคำสั่งสอนของครู-อาจารย์ 235 คน คิดเป็นร้อยละ 55.67 รองลงมาคือ การสั่งสอนของบิดา-มารดา 98 คน คิดเป็นร้อยละ 23.22 และต่ำสุดคือการเรียนรู้ด้วยตนเอง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 5.69 ตามลำดับ

เมื่อนักศึกษามีความทุกข์หรือความกังวลอย่างหนัก ท่านใช้อะไรเป็นเครื่องปลอบใจสูงสุดคือ สติปัญญาของตนเอง 176 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71 รองลงมาคือ คำสั่งสอนของบิดา-มารดา 108 คน คิดเป็นร้อยละ 25.59 และต่ำสุดคือคำแนะนำของครูอาจารย์ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.08 ตามลำดับ

นักศึกษาปฏิบัติอย่างไรในชีวิตประจำวัน สูงสุด คือ ไหว้พระสวดมนต์ 191 คน คิดเป็นร้อยละ 45.26 รองลงมาตักบาตร 114 คน คิดเป็นร้อยละ 27.01 และต่ำสุด 32 คน คือ อ่านหนังสือธรรมะเวลาว่าง คิดเป็นร้อยละ 7.58 ตามลำดับ

พื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของนักศึกษาสูงสุดคือ เชื่อด้วยการตัดสินใจของตนเอง 196 คน คิดเป็นร้อยละ 46.45 รองลงมา เชื่อตามบิดา-มารดา 177 คน คิดเป็นร้อยละ 41.94 และต่ำสุด 8 คน ไม่มีความเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 1.89 ตามลำดับ

นักศึกษาเคยคิดที่จะเปลี่ยนศาสนาหรือไม่สูงสุด ไม่เคย 320 คน คิดเป็นร้อยละ 75.83 รองลงมาเคยเป็นบางครั้ง 75 คน คิดเป็นร้อยละ 17.77 ต่ำสุด 27 คน เคยบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.40 ตามลำดับ

นักศึกษามีความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วหรือไม่ สูงสุดคือเชื่อ 344 คน คิดเป็นร้อยละ 81.51 รองลงมาไม่แน่ใจ 57 คน คิดเป็นร้อยละ 13.51 และต่ำสุด 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.98 ตามลำดับ

นักศึกษาเชื่อหรือไม่ว่านรก สวรรค์มีอยู่จริง สูงสุดคือเชื่อ 311 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 รองลงมาไม่แน่ใจ 97 คน คิดเป็นร้อยละ 22.98 และต่ำสุดไม่เชื่อ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.32 ตามลำดับ

นักศึกษาเคยคิดสงสัยเกี่ยวกับความมีอยู่จริงของพระพุทธเจ้าหรือไม่ สูงสุดไม่เคย 204 คน คิดเป็นร้อยละ 48.34 รองลงมาเคยเป็นบางครั้ง 174 คน คิดเป็นร้อยละ 41.23 และต่ำสุดเคยบ่อยครั้ง 44 คน คิดเป็นร้อยละ 10.43 ตามลำดับ

ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาละเมิดศีลข้อใดมากที่สุด สูงสุดคือ ข้อ 4 เว้นจากการพูดเท็จ เพื่อเจ้อ ส่อเสียด 196 คน คิดเป็นร้อยละ 46.45 รองลงมาข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ 103 คน คิดเป็นร้อยละ 24.41 และต่ำสุด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 คือเว้นจากการลักทรัพย์ตามลำดับ

ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามศีล 5 ข้อใดมากที่สุด สูงสุดคือข้อที่ 2 คือ เว้นจากการลักทรัพย์ 171 คน คิดเป็นร้อยละ 40.52 รองลงมาคือ ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤตินอกใจ 105 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 และต่ำสุดคือข้อที่ 4 คือเว้นจากการพูดเท็จ เพื่อเจ้อ ส่อเสียด 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.14 ตามลำดับ

นักศึกษามีความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาต่อไปนี้อย่างไร

ก. หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค สูงสุดคือเข้าใจดี 168 คน คิดเป็นร้อยละ 39.81 รองลงมาพอเข้าใจ 138 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 และต่ำสุดไม่เข้าใจ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ตามลำดับ

ข. หลักไตรสิกขา 3 คือ ศีล สมาธิ ปัญญา สูงสุดคือเข้าใจดี 176 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71 รองลงมาพอเข้าใจ 145 คน คิดเป็นร้อยละ 34.36 และต่ำสุดไม่เข้าใจ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.95 ตามลำดับ

ค. กฎแห่งกรรม ใครทำกรรมใดไว้ย่อมได้รับกรรมนั้นตอบสนอง สูงสุด คือเข้าใจดี 201 คน คิดเป็นร้อยละ 47.63 รองลงมาเข้าใจดีมาก 175 คน คิดเป็นร้อยละ 41.47 และต่ำสุดไม่เข้าใจ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.71 ตามลำดับ

ง. โอวาทปาฏิโมกข์การไม่ทำชั่ว การทำความดี การทำใจให้ผ่องใส เข้าใจดี สูงสุด 225 คน คิดเป็นร้อยละ 53.32 รองลงมาพอเข้าใจ 102 คน คิดเป็นร้อยละ 24.17 และต่ำสุด 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.71 ตามลำดับ

จ. ไตรลักษณ์คืออนิจจัง ความไม่เที่ยง ทุกข์ขังความเป็นทุกข์ อนัตตาเป็นของมิใช่ตัวตน สูงสุดเข้าใจดี 205 คน คิดเป็นร้อยละ 48.58 รองลงมาเข้าใจ 121 คน คิดเป็นร้อยละ 28.68 ต่ำสุดไม่เข้าใจ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.55 ตามลำดับ

ฉ. นิพพานคือจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาสูงสุดเข้าใจดี 177 คน คิดเป็นร้อยละ 41.94 รองลงมาพอเข้าใจ 129 คน คิดเป็นร้อยละ 30.57 ต่ำสุดไม่เข้าใจ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมของนักศึกษา
ทุกสาขาวิชาจำนวน 422 คน ที่มีทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไป
ใช้ในการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 2

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
1	ไตรสิกขา				
	1.1 การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าความสำคัญและ ประโยชน์ในการนับถือพระพุทธศาสนา	422	3.95	0.86	มาก
	1.2 การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ฝึกให้นักศึกษาสามารถใช้หลักเหตุผลใน การพิจารณาและวินิจฉัยได้อย่างถูกต้อง	422	3.86	0.89	มาก
	1.3 ศิล 5 สามารถทำให้สังคมพบกับความสุข ความเจริญโดยปราศจากความวุ่นวาย	422	3.76	0.82	มาก
	1.4 การที่ท่านประพฤติผิดในกามในภรรยา- สามีของผู้อื่น โดยการสมยอมทั้งสองฝ่าย ไม่เป็นกรรมชั่ว ไม่ผิดศีล	422	1.95	0.85	น้อย
	1.5 การดื่มสุรา เสพยาเสพติด เล่นการพนัน ถ้าทำพอประมาณเพื่อสังคมกับเพื่อน และ ใช้เงินทองที่ได้มาจากการทำงานของตน บางส่วนไม่ผิดศีล ไม่บาป	422	2.28	0.89	น้อย
	1.6 สมมติเป็นตัวปราบกิเลสอย่างกลาง คือ กิเลสที่กลุ่มมัจฉิมจิตใจของเราให้เราร้อน เช่น ความโกรธ ความฟุ้งซ่าน ความใคร่ วุ่นวาย	422	3.81	0.90	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สถานการณ์-หัตถกรรม	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
1 (ต่อ)	1.7 การทำสมาธิไม่อาจทำให้เกิดสติปัญญา เฉียบแหลมขึ้นได้	422	2.36	1.03	น้อย
	1.8 การฝึกสมาธิทำให้เกิดคร้านทำงาน	422	2.13	0.96	น้อย
	1.9 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเป็น พื้นฐานให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันด้วย ตนเอง	422	3.57	0.87	มาก
	1.10 ปัญญาเป็นตัวปราบกิเลสอย่างละเอียด คือ โสกะ โทสะ โมหะ ที่นอนสงบนิ่งอยู่ใน จิตใจของคนเรา	422	3.84	0.82	มาก
	1.11 การละเว้นความชั่วประกอบความดี ทำ จิตใจผ่องใส ต้องประกอบด้วยปัญญา	422	3.68	0.87	มาก
	รวมค่าเฉลี่ย		422	3.20	0.89
2	กฎแห่งกรรม				
	2.1 กฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา ส่งเสริม ให้ท่านกัมหนำรับกรรมไม่ยอมแก้ปัญหาก็ เกิดขึ้น	422	2.58	1.01	ปานกลาง
	2.2 คนพาลยอมสำคัญผิดกรรมชั่วประคอง น้ำหวาน ตลอดกาลที่กรรมยังไม่ให้ผล แต่ เมื่อกรรมชั่วให้ผลเมื่อใด คนพาลยอมเข้าถึง ความทุกข์เมื่อนั้น	422	3.91	0.89	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สถานการณ์-ลักษณะ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
2 (ต่อ)	2.3 เมื่อท่านกลัวความทุกข์ เกือบทุกข์ จงอย่า ทำกรรมในที่แจ้งหรือในที่ลับ ถ้าท่านทำ กรรมชั่วย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว แม้ท่าน จะอยู่ในที่ใดก็ตาม ก็จะไม่พ้นจากกรรมชั่ว ได้เลย	422	3.99	0.91	มาก
	2.4 การเวียนวายตายเกิดเป็นสิ่งที่มืออยู่จริง	422	3.46	0.87	ปานกลาง
	2.5 การเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่มีผลกับ สังคมไทยในปัจจุบัน	422	3.15	0.95	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย		4.22	3.42	0.93	ปานกลาง
3	ไตรลักษณ์				
	3.1 การจะหลุดพ้นจากการเวียนวายตายเกิดได้ ต้องกำจัดที่ต้นตอ คือ ตัณหา ซึ่งเปรียบ เหมือนยางในเมล็ดพืช	422	3.39	0.96	ปานกลาง
	3.2 ข้อปฏิบัติในการกำจัดตัณหา คือ มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) เมื่อปฏิบัติ อย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้วย่อมละตัณหาได้	422	3.82	0.82	มาก
	3.3 พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องทุกข์ เป็น การสอนให้มองโลกตามความเป็นจริง	422	4.02	0.82	มาก
	3.4 ทุกข์ในไตรลักษณ์ หมายถึง ความเป็น ทุกข์ของสังขาร มีใจครองและสังขารไม่มี ใจครอง คือ สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต	422	3.34	0.86	ปานกลาง
	3.5 การปฏิบัติตามหลัก มัชฌิมาปฏิปทา ไม่ อาจนำไปสู่ความสำเร็จและความสงบสุข ในชีวิตได้	422	2.90	1.02	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย		422	3.49	0.90	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
4	นิพพาน				
	4.1 นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและ เครื่องเศร้าหมอง	422	3.85	0.92	มาก
	4.2 นิพพาน ปรหม์ สุข ว่า นิพพานเป็นสุข อย่างยิ่งก็คือใจของผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วนั้นแล เป็นความสุขอย่างยิ่ง	422	3.81	0.83	มาก
	4.3 นิพพานเป็นเพียงเรื่องที่สร้างขึ้นเพื่ออุจใจ ให้คนทำความดี	422	3.40	0.95	ปานกลาง
	4.4 นิพพานเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของ พระพุทธศาสนา	422	3.72	0.95	มาก
	4.5 พระนิพพานเป็นสิ่งที่มืออยู่จริง	422	3.72	0.91	มาก
	รวมค่าเฉลี่ย	422	3.65	0.91	มาก
5	บุญกิริยาวัตถุ				
	5.1 บุญกิริยาวัตถุ คือ วัตถุหรือปัจจัยอันเป็น ที่ตั้งแห่งบุญ ความดี ความงาม ความสุขใจ ความเย็นใจ ซึ่งจะปฏิบัติได้ทั้งฆราวาสและ บรรพชิต	422	3.73	0.83	มาก
	5.2 การทำบุญให้ได้กุศลมาก ควรจัดงานให้ ยิ่งใหญ่	422	2.24	0.93	น้อย
	5.3 ทิฏฐชุกัมม คือ การทำบุญด้วยการทำ ความเห็นหรือทศนะให้ถูกต้องตามความ เป็นจริง จัดเข้าในภาวนามัย	422	3.34	0.92	ปานกลาง
	5.4 ทานมัยเป็นเหตุให้ร่ำรวย สิลมัยเป็นเหตุ ให้สวยงาม ภาวนามัยเป็นเหตุให้เป็นคนดี	422	3.41	0.95	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สถานการณ์-ลักษณะ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
5 (ต่อ)	5.5 ภาวนามัยเป็นบุญขั้นสูงใน พระพุทธศาสนา หมายถึงการอบรมจิต หรือการพัฒนาจิต คือทำจิตให้มีค่าสูง	422	3.61	0.95	มาก
	5.6 นรก-สวรรค์ เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงใน พระพุทธศาสนา	422	3.74	0.88	มาก
รวมค่าเฉลี่ย		422	3.34	0.91	ปานกลาง
6	ประเพณีและวัฒนธรรมไทย				
	6.1 ประเพณีและวัฒนธรรมทาง พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยให้นักศึกษา เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มากขึ้น	422	3.90	0.84	มาก
	6.2 ประเพณีและวัฒนธรรมทาง พระพุทธศาสนา ไม่ก่อให้เกิดความสามัคคี ของหมู่คณะ	422	2.75	0.95	ปานกลาง
	6.3 ขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนใหญ่ต้นกำเนิดมา จากพุทธศาสนา	422	3.65	0.85	มาก
	6.4 การมีส่วนร่วมในพิธีการทางพุทธศาสนา ตั้งแต่เยาว์วัยไม่ก่อให้เกิดแนวทางในการ ประพฤติที่ดีเมื่อโตขึ้น	422	3.02	1.04	ปานกลาง
	6.5 การอบรมทางพระพุทธศาสนาอย่าง สม่ำเสมอช่วยกล่อมเกลাজิตใจของ นักศึกษาให้ดีงาม	422	3.96	0.87	มาก
	6.6 การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาต้องเรียนทั้ง ภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป	422	3.90	0.90	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
6.7	หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นการสอน “จริยธรรม” ที่ดีที่สุด	422	4.07	0.71	มาก
6.8	พุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้ให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป	422	4.15	0.79	มาก
รวมค่าเฉลี่ย		422	3.67	0.82	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของนักศึกษาที่มีทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ปรากฏผลดังนี้

1. ไตรสิกขา

มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อๆ ที่มีค่าสูงสุด คือ การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ในการนับถือพระพุทธศาสนาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรองลงมาคือ การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาฝึกให้นักศึกษาสามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาและวินิจฉัยได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.89) และต่ำสุดคือการที่ท่านประพฤติผิดในกามในภรรยา-สามีของผู้อื่น โดยการสมยอมทั้งสองฝ่าย ไม่เป็นกรรมชั่ว ไม่คิดผิดในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.95$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

2. กฏแห่งกรรม

มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อๆ ที่มีค่าสูงสุด คือ เมื่อท่านกลัวความทุกข์ เกลียดทุกข์ จึงอย่าทำกรรมในที่แจ้งหรือในที่ลับ ถ้าท่านทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว แม้ท่านจะอยู่ในที่ใดก็ตาม ก็จะไม่พ้นจากกรรมชั่วได้เลย ระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อรองลงมาคือ คนพาลย่อมสำคัญผิดกรรมชั่วประคองน้ำหวานตลอดกาลที่กรรมยังไม่ให้ผล แต่เมื่อกรรมชั่วให้ผลเมื่อใด คนพาลย่อมเข้าถึงความทุกข์เมื่อนั้นในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.89) และต่ำสุดคือกฎแห่งกรรมใน

พระพุทธศาสนาส่งเสริมให้ท่านก้มหน้ารับกรรมไม่ยอมแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.58, S.D. = 1.01$) ตามลำดับ

3. ไตรลักษณ์

มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49, S.D. = 0.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อๆ ที่มีค่าสูงสุด คือ พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องทุกข์ เป็นการสอนให้มองโลกตามความเป็นจริงในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.82$) รองลงมาคือ ข้อปฏิบัติในการกำจัดตัณหา คือ มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) เมื่อปฏิบัติอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้วย่อมละตัณหาในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.82$) และต่ำสุดคือการปฏิบัติตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา ไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จและความสงบสุขในชีวิตได้ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90, S.D. = 1.02$) ตามลำดับ

4. นิพพาน

มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65, S.D. = 0.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อๆ ที่มีค่าสูงสุด คือ นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมองในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.92$) รองลงมาคือ นิพพานัน ปรมฺ สฺขํ ว่า นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งก็คือใจของผู้ที่สิ้นกิเลสแล้ว นั่นแล เป็นความสุขอย่างยิ่งระดับมาก ($\bar{X} = 3.81, S.D. = 0.83$) และต่ำสุดคือนิพพานเป็นเพียงเรื่องที่สร้างขึ้นเพื่ออุจใจให้คนทำความดีระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40, S.D. = 0.95$) ตามลำดับ

5. บุญกิริยาวัตถุ

มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.34, S.D. = 0.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อๆ ที่มีค่าสูงสุด คือ นรก-สวรรค์ เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนา ระดับมาก ($\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.88$) รองลงมาคือ บุญกิริยาวัตถุ คือ วัตถุประสงค์หรือปัจจัยเป็นที่ตั้งแห่งบุญความดี ความงาม ความสุขใจ ความเห็นใจ ซึ่งจะปฏิบัติได้ทั้งฆราวาสและบรรพชิต ระดับมาก ($\bar{X} = 3.73, S.D. = 0.83$) และระดับต่ำสุดคือการทำบุญให้ได้กุศลมาก ควรจัดงานให้ยิ่งใหญ่ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.24, S.D. = 0.93$) ตามลำดับ

6. ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อๆ ที่มีค่าสูงสุด คือ พุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้ให้ยั่งยืนถาวรตลอดไประดับมาก ($\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.79$) รองลงมาคือ หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นการสอน “จริยธรรม” ที่ดีที่สุดระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.71$) และระดับต่ำสุดคือ ประเพณีและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่ก่อให้เกิดความสามัคคีของหมู่คณะระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75, S.D. = 0.95$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3

สรุปข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตปัจจุบันที่ประเทศชาติอยู่ในสภาวะวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง จำนวน 37 คน
 2. โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรมีการอบรมศีลธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสนาเป็นผู้ให้การอบรม จำนวน 31 คน
 3. การสั่งสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ควรสั่งสอนที่ถูกต้องและเป็นจริง จำนวน 24 คน
 4. ควรศึกษาเรื่องศีล 5 ให้เข้าใจ เพราะปัจจุบันสังคมกำลังเสื่อม เนื่องจากศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง และเป็นการจัดระเบียบทางสังคมได้ จำนวน 47 คน
 5. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ถ้าศึกษาให้เข้าใจและลงมือปฏิบัติได้อย่างแท้จริงแล้วเปรียบเสมือนกับยานานเอกที่สามารถรักษาได้ทุกโรค จำนวน 29 คน
 6. ในสภาวะเช่นนี้ เราทุกคนควรช่วยกันประหยัดในการใช้จ่ายแต่พอดี ไม่ฟุ่มเฟือยต่อสิ่งที่ไม่จำเป็น จำนวน 43 คน
 7. ในสภาวะปัจจุบัน สังคมกำลังอยู่ในสภาวะวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และอื่น ๆ อีกมาก ถ้าไม่รู้จักนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ สังคมจะอยู่อย่างไม่มีความสุขตลอดไป จำนวน 51 คน
- รวมทั้งสิ้น 262 คน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างตามความคิดเห็นด้านทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 5 คณะวิชา คือ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 422 คน เป็นเพศชาย 140 คน เพศหญิง 282 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมี 15 ข้อ ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับสถานการณ์-หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 6 ข้อใหญ่ 40 ข้อย่อย และตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ตอนที่ 1

1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้หญิงร้อยละ 61.85 อายุส่วนใหญ่ 19-21 ปี ร้อยละ 52.61 สาขาวิชาที่เลือกเรียนส่วนใหญ่อาหารและโภชนาการร้อยละ 22.04 ศาสนาที่นับถือส่วนใหญ่ศาสนาพุทธร้อยละ 95.73 แหล่งความรู้ที่ได้รับทางพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ร้อยละ 55.69 จากการสั่งสอนของครูอาจารย์ เมื่อมีความทุกข์หรือกังวลใจสามารถใช้สติปัญญาของตนเองร้อยละ 41.71 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ไหว้พระสวดมนต์ก่อนนอนร้อยละ 45.26 พื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่เชื่อตามบิดา-มารดา ร้อยละ 41.44 ส่วนใหญ่ไม่เคยคิดที่จะเปลี่ยนศาสนาร้อยละ 75.83 มีความเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่วนใหญ่เชื่อร้อยละ 81.51 มีความเชื่อว่านรก-สวรรค์มีอยู่จริง ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.70 การสงสัยเกี่ยวกับการมีอยู่ของพระพุทธเจ้าส่วนใหญ่ไม่เคยร้อยละ 48.34 การละเมิดศีล 5 ประจําวันส่วนใหญ่ร้อยละ 46.44 คือข้อที่ 4 สำหรับการปฏิบัติตามศีล 5 ประจําวันส่วนใหญ่ร้อยละ 40.52 คือข้อที่ 2 สำหรับการเข้าใจตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สรุปได้ตามข้อความต่อไปนี้

- ก. หลักอริยสัจ 4 ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ส่วนใหญ่เข้าใจดีร้อยละ 39.81
- ข. หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญาส่วนใหญ่เข้าใจดี ร้อยละ 41.71
- ค. กฎแห่งกรรม ใครทำกรรมใดไว้ย่อมได้รับผลนั้น ส่วนใหญ่เข้าใจได้ดีร้อยละ 47.63
- ง. โอวาทปาฏิโมกข์ คือ การไม่ทำชั่ว การทำความดีและทำใจให้ผ่องใส ส่วนใหญ่เข้าใจดีร้อยละ 53.32
- จ. ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความไม่เที่ยง ทุกข์ขัง ความเป็นทุกข์ อนัตตา เป็นของไม่ใช่ตัวคนส่วนใหญ่เข้าใจดีร้อยละ 48.58
- ฉ. นิพพาน คือ จุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่เข้าใจดีร้อยละ 41.94

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยตอนที่ 2

สรุปค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของนักศึกษาที่มีทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2.1 ไตรสิกขา จากคำถาม 11 ข้อ พบว่า การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ในการนับถือ พระพุทธศาสนาสูงสุด $\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.86

2.2 กฎแห่งกรรม จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า เมื่อท่านกลัวความทุกข์ เกือบทุกข์ จงอย่างทำกรรมในที่แจ้งหรือในที่ลับ ถ้าท่านทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว แม้ท่านจะอยู่ในที่ใดก็ตาม ก็จะไม่พ้นจากกรรมชั่วได้เลย สูงสุด $\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.91

2.3 ไตรลักษณ์จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องทุกข์เป็นการสอนให้มองโลกตามความเป็นจริงสูงสุด $\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.82

2.4 นิพพาน จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมองสูงสุด $\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.92

2.5 บุญกิริยาวัตถุจากคำถาม 6 ข้อ พบว่า นรก-สวรรค์เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนาสูงสุด $\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.88

2.6 ประเพณีและวัฒนธรรมไทย จากคำถาม 8 ข้อ พบว่า พระพุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้ให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป $\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.79

ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

3.1.1 ควรมีการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

3.1.2 โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรมีการอบรมศีลธรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสนา เป็นผู้ให้การอบรม

3.1.3 การสั่งสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ควรสั่งสอนที่ถูกต้องและเป็นจริง

3.1.4 ควรศึกษาเรื่องศีล 5 ให้เข้าใจ เพราะปัจจุบันสังคมกำลังเสื่อม เนื่องจากศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง และเป็นการจัดระเบียบทางสังคมได้

3.1.5 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ถ้าศึกษาให้เข้าใจและลงมือปฏิบัติได้อย่างแท้จริงแล้วเปรียบเสมือนกับยาขนานเอกที่สามารถรักษาได้ทุกโรค

3.1.6 ในสถานะเช่นนี้ เราทุกคนควรช่วยกันประหยัดในการใช้จ่ายแต่พอดี ไม่ฟุ่มเฟือยต่อสิ่งที่ไม่จำเป็น

3.1.7 ในสถานะปัจจุบัน สังคมกำลังอยู่ในสถานะวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา และอื่น ๆ อีกมาก ถ้าไม่รู้จักนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ สังคมจะอยู่อย่างมีความสุขตลอดไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับครู-อาจารย์ ที่มีทัศนคติในการนำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต

3.2.2 ควรทำการศึกษาสาเหตุที่แท้จริง ที่จะทำให้ให้นักศึกษาและครู-อาจารย์หรือระดับผู้บริหารสถานบันต่าง ๆ มีทัศนคติในทางที่ดีหรือไม่ดีต่อกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

3.2.3 ควรทำการวิจัยเรื่องนี้เปรียบเทียบกับในสถาบันหรือโรงเรียนอื่น ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

บรรณานุกรม

- กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า. นวโกวาท. พิมพ์ครั้งที่ 77. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2535.
- กฤษณ์ กระแสเวส. “ทัศนคติของผู้ประกอบการกักตักการต่อภาษีมูลค่าเพิ่มในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่.” เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
- เกษม ชินวิโส, พระ. “ทัศนคติของนักศึกษาศาสนาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อพระภิกษุและพระพุทธรูปศาสนายุคโลกาภิวัตน์.” กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2542.
- จำลอง อชิโต, พระมหา. การปฏิบัติกรรมฐานตามแนวมหาสติปัฏฐานตามแนวมหาสติปัฏฐานสูตร. กรุงเทพฯ : นีลการพิมพ์, 2535.
- จ่านวย วิมะสิน. “การสำรวจความสนใจและทัศนคติต่อพระพุทธรูปของเด็กรุ่นใหม่ในจังหวัดนนทบุรี.” กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล สวัสดิ์ยากร. “รายงานผลการวิจัยทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการเมืองสมัยใหม่จังหวัดภาคกลางประเทศไทย ปี พ.ศ.2515.” กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2515.
- เชิดศักดิ์ โหมวาสีทธิ. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา, 2520.
- คณัช ไชโยธา, รศ. มนุษย์กับอารยธรรมในเอเชียใต้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนไสตร์, 2536.
- เดือน คำดี, ดร. พุทธปรัชญา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529.
- ทินพันธ์ นาคตะ, ศ. ดร. พระพุทธรูปกับสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สหายบลิ๊อคและการพิมพ์, 2543.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, ดร. ปรัชญา 201 พุทธศาสน์. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนไสตร์, 2538.
- ทิตยา สุวรรณชฎ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

- ธรรมปิฎก, พระ, (ประยูร ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.
- ธรรมวิสุทธิกวี, พระ, (พิจิตร จิตตวณโณ). **อนุพุทธิกถาปิณี**. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2544.
- นิพนธ์ คันธเสวี. “**สรุปรายงานวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยบางกลุ่มต่อทหารอเมริกันที่ประจำในประเทศไทย**.” กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักส่งเสริม, 2511.
- บุญมี แทนแก้ว, ผศ. **จริยธรรมกับชีวิต**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2541.
- ปกเกตุ บุญภักดี, พระ. “**การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อพระพุทธศาสนาของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐกับนักเรียนสามเหล่าทัพ**.” กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. **ทัศนคติ : ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พีรพัชรา, 2526.
- พรสวัสดิ์ เพชรแดง. “**ความเชื่อเรื่องบุญ-บาปในพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร**.” กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- ภารดี มหาจันทร์. **พื้นฐานอารยธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532.
- ภิญโญ บัวทอง. “**ความสนใจและทัศนคติของนักเรียนต่อพุทธศาสนาในชั้นเตรียมอุดมศึกษา**.” กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2503.
- ราชธรรมนิเทศ, พระ, (ระแบบ จิตตวณโณ). **ธรรมปริทัศน์ 2**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535.
- ลัดดา กิตติวิภาค. **ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์, 2525.
- วรรณะ กวงสูงเนิน. “**การศึกษาความสามารถในการนำความรู้วิชาพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรสาคร**.” กรุงเทพฯ : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.
- สมเด็จพระญาณสังวร, สมเด็จพระสังฆราช. **ลักษณะพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2536.

_____ . **ศีลในพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย,
2541.

_____ . **สมาธิในพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย,
2541.

_____ . **ปัญญาในพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย,
2541.

_____ . **ความเข้าใจเรื่องพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์, 2522.

สมบูรณ์ สุขสำราญ. **การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา : กรณีพระสงฆ์นักพัฒนา**. กรุงเทพฯ :
บริษัทพิมพ์สวย, 2530.

สุชา จันทร์เอม. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. **คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย,
2541.

สุภาวดี คุณวัฒน์. “ทัศนคติของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์.”
กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มนุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สุนทร ธีรัมย์, รศ. ดร. **พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรม ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี**. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2542.

เอื้อน เล่งเจริญ. **โลกทรรศน์ในพระพุทธศาสนา**. ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2537.

Allport, Gordon W. **Attitude Theory and Measurement**. New York : John Wiley and Son, 1967.

Good, Carter v. **Dictionary of Education**. New York : McGraw – Hill Bock Company, 1957.

Leonard Berkowitz. **Social Psychology**. Illinois : Scott, Foresmen and Company, 1975.

Shaver, Kelly G. **Principles of Social Psychology**. Cambridge : Winthrop Publishers, 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำปรึกษาจัดทำรายงานการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำปรึกษาจัดทำรายงานการวิจัย

1. พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ : คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์(เกียรติคุณ) ดร.อนันต์ รัศมี : ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และ
นักวิจัยแห่งชาติ รหัส 42-11-0018
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชาติพิทย์ เกียรติวานิช : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โทร. 0-2282-9009-15 ต่อ 6504 6505

ที่ ศร 0581.02/7๑๑.๑

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

ด้วยนายมนูญ กัณฑ์ประภา อาจารย์ระดับ 7 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม กำลังดำเนินการทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์และอนุญาตจากท่าน แจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในคณะของท่านเพื่อเก็บและรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้อย่างดี และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากท่านด้วยดีเช่นเคย พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถาม จำนวน 130 ชุด มาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้ด้วยแล้ว และขอขอบคุณล่วงหน้าเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์

(นายเรงศักดิ์ มานะสุนทร)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โทร. 0-2282-9009-15 ต่อ 6504 6505

ที่ ศธ 0581.02/ ๖๕๕.๑

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดีคณะเทคโนโลยีสารพัดวิชา

ด้วยนายมนูญ คันธประภา อาจารย์ระดับ 7 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม กำลังดำเนินการทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์และอนุญาตจากท่าน แจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในคณะของท่านเพื่อเก็บและรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้อย่างดี และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากท่านด้วยดีเช่นเคย พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด มาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้ด้วยแล้ว และขอขอบคุณล่วงหน้าเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์

(นายเรingsักดิ์ มานะสุนทร)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โทร. 0-2282-9009-15 ต่อ 6504 6505

ที่ ศธ 0581.02/7๑๑.๑

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

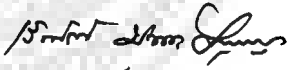
เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ด้วยนายบุญ คันธประภา อาจารย์ระดับ 7 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม กำลังดำเนินการทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์และอนุญาตจากท่าน แจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในคณะของท่านเพื่อเก็บและรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ด้วย และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากท่านด้วยดีเช่นเคย พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถาม จำนวน 122 ชุด มาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้ด้วยแล้ว และขอขอบคุณล่วงหน้าเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอกความอนุเคราะห์

(นายเรingsักดี มานะสุนทร)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โทร. 0-2282-9009-15 ต่อ 6504 6505

ที่ ศร 0581.02/799.1

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ด้วยนายมนูญ คันธประภา อาจารย์ระดับ 7 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม กำลังดำเนินการทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์และอนุญาตจากท่านแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในคณะของท่านเพื่อเก็บและรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ด้วย และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากท่านด้วยดีเช่นเคย พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามจำนวน 51 ชุด มาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้ด้วยแล้ว และขอขอบคุณล่วงหน้าเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์

(นายเรงศักดิ์ มานะสุนทร)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม โทร. 0-2282-9009-15 ต่อ 6504 6505

ที่ ศธ 0581.02/๗๒๕.๑

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

ด้วยนายมนูญ คันทระภา อาจารย์ระดับ 7 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม กำลังดำเนินการทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร”

ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์และอนุญาตจากท่าน แจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในคณะของท่านเพื่อเก็บและรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้อย่างดี และหวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากท่านด้วยดีเช่นเคย พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถามจำนวน 94 ชุด มาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้ด้วยแล้ว และขอขอบคุณล่วงหน้าเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดขอความอนุเคราะห์

(นายเริงศักดิ์ มานะสุนทร)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย เรื่องทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้
ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

แบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย

เรื่องทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต : ศึกษาเฉพาะกรณี
นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลวัดทัศนคติในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีจำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้
ในการดำเนินชีวิต

ตอนที่ 1 กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพที่เป็นจริง
ให้มากที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 16-18 ปี 19-21 ปี 22-25 ปี 26-29 ปี
3. ขณะนี้กำลังศึกษา

☐ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน	☐ คณะศิลปศาสตร์
☐ สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณา และประชาสัมพันธ์	☐ สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สากล
☐ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	☐ คณะบริหารธุรกิจ
☐ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป-ธุรกิจนประดิษฐ์	☐ สาขาวิชาการบัญชี-การบัญชีการเงิน
☐ สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ	☐ สาขาวิชาสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์
☐ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ	- คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
☐ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	
☐ สาขาวิชาออกแบบบรรจุภัณฑ์	
4. ปัจจุบันนิกศิกษานับถือศาสนา

☐ พุทธ	☐ คริสต์	☐ อิสลาม	☐ อื่น ๆ
-------------------------------	---------------------------------	---------------------------------	---------------------------------------

5. นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจากใครมากที่สุด
- การสั่งสอนของพระภิกษุสงฆ์ การสั่งสอนของครู อาจารย์
- การสั่งสอนของมารดาบิดา การเรียนรู้ด้วยตนเอง
6. เมื่อนักศึกษามีความทุกข์หรือความกังวลอย่างหนัก ท่านใช้อะไรเป็นเครื่องปลอบใจ
- ยึดหลักพระธรรมคำสอนนำมาแก้ปัญหา คำสั่งสอนของบิดามารดา
- คำแนะนำของเพื่อน คำแนะนำของครูหรืออาจารย์
- สติปัญญาของตนเอง
7. นักศึกษาปฏิบัติอย่างไรในชีวิตประจำวัน
- ดื่กบาตร อ่านหนังสือธรรมะเวลาว่าง
- ไปฟังธรรมที่วัดเป็นประจำเมื่อมีโอกาส รักษาศีล 5 เป็นประจำ
- ไหว้พระสวดมนต์ก่อนนอน
8. พื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของนักศึกษา
- เชื่อด้วยการตัดสินใจของตนเอง ยังไม่ได้ตัดสินใจที่จะเชื่อ
- เชื่อตามบิดา-มารดา ไม่มี ความเชื่อ
9. นักศึกษาเคยคิดที่จะเปลี่ยนศาสนาหรือไม่
- เคยเป็นบางครั้ง เคยบ่อยครั้ง ไม่เคย
10. นักศึกษามีความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วหรือไม่
- เชื่อ ไม่เชื่อ ไม่แน่ใจ
11. นักศึกษาเชื่อหรือไม่ว่านรก สวรรค์ มีอยู่จริง
- เชื่อ ไม่เชื่อ ไม่แน่ใจ
12. นักศึกษาเคยคิดสงสัยเกี่ยวกับความมีอยู่จริงของพระพุทธเจ้าหรือไม่
- เคยเป็นบางครั้ง เคยบ่อยครั้ง ไม่เคย
13. ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาได้ละเมิดศีล 5 ข้อใดมากที่สุด
- ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์
- ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์
- ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดิฉินในกาม
- ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จเพื่อเจ้า ส่อเสียด
- ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ของมึนเมาทุกชนิด

14. ในชีวิตประจำวัน นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามศีล 5 ข้อใดมากที่สุด

- ข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์
- ข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์
- ข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดนินทาคาม
- ข้อที่ 4 เว้นจากการพูดเท็จเพื่อเจ้อ ส่อเสียด
- ข้อที่ 5 เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ของมึนเมาทุกชนิด

15. นักศึกษามีความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามข้อความต่อไปนี้อย่างไร

ก. หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

- เข้าใจดีมาก เข้าใจดี
- พอเข้าใจ ไม่เข้าใจ

ข. หลักไตรสิกขา 3 คือศีล สมาธิ ปัญญา

- เข้าใจดีมาก เข้าใจดี
- พอเข้าใจ ไม่เข้าใจ

ค. กฎแห่งกรรมใครทำกรรมใดไว้ ย่อมได้รับกรรมนั้นตอบ

- เข้าใจดีมาก เข้าใจดี
- พอเข้าใจ ไม่เข้าใจ

ง. โอวาทปาฏิโมกข์ การไม่ทำชั่ว การทำความดี การทำใจให้ผ่องใส

- เข้าใจดีมาก เข้าใจดี
- พอเข้าใจ ไม่เข้าใจ

จ. ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความไม่เที่ยง ทุกขัง ความเป็นทุกข์ อนัตตา เป็นของมิใช่ตัวตน

- เข้าใจดีมาก เข้าใจดี
- พอเข้าใจ ไม่เข้าใจ

ฉ. นิพพานคือจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

- เข้าใจดีมาก เข้าใจดี
- พอเข้าใจ ไม่เข้าใจ

ตอนที่ 2

ข้อที่	สถานการณ์-กิจกรรม	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	ไตรสิกขา					
	1.1 การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ในการนับถือพระพุทธศาสนา					
	1.2 การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ฝึกให้นักศึกษาสามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาและวินิจฉัยได้อย่างถูกต้อง					
	1.3 ศิล 5 สามารถทำให้สังคมพบกับความสุข ความเจริญโดยปราศจากความวุ่นวาย					
	1.4 การที่ท่านประพาศิพิตในกามในภรรยา-สามีของผู้อื่น โดยการสมยอมทั้งสองฝ่าย ไม่เป็นกรรมชั่ว ไม่ผิดศีล					
	1.5 การดื่มสุรา เสพยาเสพติด เล่นการพนัน ถ้าทำพอประมาณเพื่อสังคมกับเพื่อน และใช้เงินทองที่ได้มาจากการทำงานของตนเอง บางส่วนไม่ผิดศีล ไม่บาป					
	1.6 สมมติเป็นตัวปราบกิเลสอย่างกลาง คือ กิเลสที่กลุ่มมรุมจิตใจของเราให้เราร้อน เช่น ความโกรธ ความฟุ้งซ่าน ความใคร่ วุ่นวาย					
	1.7 การทำสมาธิไม่อาจทำให้เกิดสติปัญญา เจียบแหลมขึ้นได้					
	1.8 การฝึกสมาธิทำให้เกิดจรรยาการทำงาน					
	1.9 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเป็น พื้นฐานให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง					

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1 (ต่อ)	1.10 ปัญญาเป็นตัวปราบกิเลสอย่างละเอียด คือ โลภะ โทสะ โมหะ ที่นอนสงบนิ่งอยู่ในจิตใจของคนเรา					
	1.11 การละเว้นความชั่วประกอบความดี ทำจิตใจผ่องใส ต้องประกอบด้วยปัญญา					
2	กฎแห่งกรรม					
	2.1 กฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ท่านก้มหน้ารับกรรมไม่ยอมแก้ปัญหที่เกิดขึ้น					
	2.2 คนพาลยอมสำคัญผิดกรรมชั่วประดุจน้ำหวาน ตลอดกาลที่กรรมยังไม่ให้ผล แต่เมื่อกรรมชั่วให้ผลเมื่อใด คนพาลยอมเข้าถึงความทุกข์เมื่อนั้น					
	2.3 เมื่อท่านกลัวความทุกข์ เกลียดทุกข์ จงอย่าทำกรรมในที่แจ้งหรือในที่ลับ ถ้าท่านทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว แม้ท่านจะอยู่ที่ใดก็ตาม ก็จะไม่พ้นจากกรรมชั่วได้เลย					
	2.4 การเวียนว่ายตายเกิดเป็นสิ่งที่มียุ่จริง					
	2.5 การเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่มีผลกับสังคมไทยในปัจจุบัน					
3	ไตรลักษณ์					
	3.1 การจะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ ต้องกำจัดที่ต้นตอ คือ ตัณหา ซึ่งเปรียบเหมือนยางในเมล็ดพืช					

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
3 (ต่อ)	3.2 ข้อปฏิบัติในการกำจัดตัณหา คือ มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) เมื่อปฏิบัติอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้วย่อมละตัณหาได้					
	3.3 พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องทุกข์ เป็นการสอนให้มองโลกตามความเป็นจริง					
	3.4 ทุกข์ในไตรลักษณ์ หมายถึง ความเป็นทุกข์ของสังขาร มีใจครองและสังขารไม่มีใจครอง คือ สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต					
	3.5 การปฏิบัติตามหลัก มัชฌิมาปฏิปทา ไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จและความสงบสุขในชีวิตได้					
4	นิพพาน					
	4.1 นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมอง					
	4.2 นิพพาน ปรหม์ สุขุม ว่า นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งก็คือใจของผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วนั่นเองแลเป็นความสุขอย่างยิ่ง					
	4.3 นิพพานเป็นเพียงเรื่องที่สร้างขึ้นเพื่อจูงใจให้คนทำความดี					
	4.4 นิพพานเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา					
	4.5 พระนิพพานเป็นสิ่งที่มืออยู่จริง					

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
5	บุญกิริยาวัตถุ					
	5.1 บุญกิริยาวัตถุ คือ วัตถุหรือปัจจัยอันเป็นที่ตั้งแห่งบุญ ความดี ความงาม ความสุขใจ ความเยินใจ ซึ่งจะปฏิบัติได้ทั้งฆราวาสและบรรพชิต					
	5.2 การทำบุญให้ได้กุศลมาก ควรจัดงานให้ยิ่งใหญ่					
	5.3 ทิฏฐุชุกัมม์ คือ การทำบุญด้วยการทำความเห็นหรือทัศนะให้ถูกต้องตามความเป็นจริง จัดเข้าในภาวนามัย					
	5.4 ทานมัยเป็นเหตุให้ร่ำรวย สีสมัยเป็นเหตุให้สวยงาม ภาวนามัยเป็นเหตุให้เป็นคนดี					
	5.5 ภาวนามัยเป็นบุญชั้นสูงในพระพุทธศาสนา หมายถึงการอบรมจิตหรือการพัฒนาจิต คือทำจิตให้มีค่าสูง					
	5.6 นรก-สวรรค์ เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนา					
6	ประเพณีและวัฒนธรรมไทย					
	6.1 ประเพณีและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนามีส่วนช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มากขึ้น					
	6.2 ประเพณีและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ไม่ก่อให้เกิดความสามัคคีของหมู่คณะ					
	6.3 ขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนใหญ่ล้วนกำเนิดมาจากพุทธศาสนา					

ข้อที่	สถานการณ์-กิจกรรม	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
6 (ต่อ)	6.4 การมีส่วนร่วมในพิธีการทางพุทธศาสนา ตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ก่อให้เกิดแนวทางในการประพฤติที่ดีเมื่อโตขึ้น					
	6.5 การอบรมทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอช่วยกล่อมเกลาคิดใจของนักศึกษาให้ดีขึ้น					
	6.6 การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป					
	6.7 หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นการสอน “จริยธรรม” ที่ดีที่สุด					
	6.8 พุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้ให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป					

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
การคำนวณหาค่า IOC ของแบบสอบถาม

การคำนวณหาค่า IOC ของแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	ค่า IOC
1	ไตรสิกขา	
	1.1 การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ในการนับถือพระพุทธศาสนา	1.00
	1.2 การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาฝึกให้นักศึกษาสามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาและวินิจฉัยได้อย่างถูกต้อง	1.00
	1.3 สืบ 5 สามารถทำให้สังคมพบกับความสุขความเจริญโดยปราศจากความวุ่นวาย	1.00
	1.4 การที่ท่านประพฤติผิดในกามในภรรยา-สามีของผู้อื่น โดยการสมยอมทั้งสองฝ่าย ไม่เป็นกรรมชั่ว ไม่ผิดศีล	1.00
	1.5 การดื่มสุรา เสพยาเสพติด เล่นการพนัน ถ้าทำพอประมาณเพื่อสังคมกับเพื่อน และใช้เงินทองที่ได้มาจากการทำงานของตนเองบางส่วนไม่ผิดศีล ไม่บาป	1.00
	1.6 สมารถเป็นตัวปราบกิเลสอย่างกลาง คือ กิเลสที่กลุ่มมิจฉาใจของเราให้เราร้อน เช่น ความโกรธ ความฟุ้งซ่าน ความใคร่ วุ่นวาย	0.60
	1.7 การทำสมาธิไม่อาจทำให้เกิดสติปัญญาเฉียบแหลมขึ้นได้	0.80
	1.8 การฝึกสมาธิทำให้เกิดจรรยาการทำงาน	1.00
	1.9 การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาเป็นพื้นฐานให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง	0.60
	1.10 ปัญญาเป็นตัวปราบกิเลสอย่างละเอียด คือ โลภะ โทสะ โมหะ ที่นอนสงบนิ่งอยู่ในจิตใจของเรา	0.60
	1.11 การละเว้นความชั่วประกอบความดี ทำจิตใจผ่องใส ต้องประกอบด้วยปัญญา	0.80

ข้อที่	สถานการณ์-หลักธรรม	ค่า IOC
2	กฎแห่งกรรม	
	2.1 กฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ท่านก้มหน้ารับกรรม ไม่ยอมแก้ปัญหที่เกิดขึ้น	1.00
	2.2 คนพาลยอมสำคัญผิดกรรมชั่วประดุจน้ำหวาน ตลอดเวลาที่กรรม ยังไม่ให้ผล แต่เมื่อกรรมชั่วให้ผลเมื่อใด คนพาลยอมเข้าถึงความทุกข์เมื่อนั้น	1.00
	2.3 เมื่อท่านกลัวความทุกข์ เกือบทุกข์ จงอย่าทำกรรมในที่แจ้งหรือในที่ลับ ถ้าท่านทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลของกรรมชั่ว แม้ท่านจะอยู่ในที่ใดก็ตาม ก็จะไม่พ้นจากกรรมชั่วได้เลย	0.80
	2.4 การเวียนว่ายตายเกิดเป็นสิ่งที่มียุ่จริง	1.00
	2.5 การเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมไม่มีผลกับสังคมไทยในปัจจุบัน	1.00
3	ไตรลักษณ์	
	3.1 การจะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ ต้องกำจัดที่ต้นตอ คือ ตัณหา ซึ่งเปรียบเหมือนยางในเมล็ดพืช	0.80
	3.2 ข้อปฏิบัติในการกำจัดตัณหา คือ มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) เมื่อปฏิบัติอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้วย่อมละตัณหาได้	0.60
	3.3 พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องทุกข์ เป็น การสอนให้มองโลกตามความเป็นจริง	1.00
	3.4 ทุกข์ในไตรลักษณ์ หมายถึง ความเป็นทุกข์ของสังขาร มีใจครอง และสังขารไม่มีใจครอง คือ สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต	0.60
	3.5 การปฏิบัติตามหลัก มัชฌิมาปฏิปทา ไม่อาจนำไปสู่ความสำเร็จ และความสงบสุขในชีวิตได้	0.60
4	นิพพาน	
	4.1 นิพพานเป็นภาวะที่ปราศจากกิเลสและเครื่องเศร้าหมอง	1.00
	4.2 นิพพาน ปรมี สุขี ว่า นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งก็คือใจของผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วนั้นแล เป็นความสุขอย่างยิ่ง	1.00
	4.3 นิพพานเป็นเพียงเรื่องที่สร้างขึ้นเพื่อบุญใจให้คนทำความดี	0.80

ข้อที่	สถานการณ์-กิจกรรม	ค่า IOC
	4.4 นิพพานเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา	1.00
	4.5 พระนิพพานเป็นสิ่งที่มียุ่จริง	1.00
5	บุญกิริยาวัตถุ	
	5.1 บุญกิริยาวัตถุ คือ วัตถุหรือปัจจัยอันเป็นที่ตั้งแห่งบุญ ความดี ความงาม ความสุขใจ ความเย็นใจ ซึ่งจะปฏิบัติได้ทั้งฆราวาสและบรรพชิต	0.80
	5.2 การทำบุญให้ได้กุศลมาก ควรจัดงานให้ยิ่งใหญ่	0.80
	5.3 ทิฏฐุชกัมม คือ การทำบุญด้วยการทำความเห็นหรือทัศนนะให้ถูกต้องตามความเป็นจริง จัดเข้าในภวานามัย	0.60
	5.4 ทานามัยเป็นเหตุให้ร่ำรวย สีส้มเป็นเหตุให้สวยงาม ภวานามัยเป็นเหตุให้เป็นคนดี	0.60
	5.5 ภวานามัยเป็นบุญชั้นสูงในพระพุทธศาสนาหมายถึงการอบรมจิต หรือการพัฒนาจิต คือทำจิตให้มีค่าสูง	0.80
	5.6 นรก-สวรรค์ เป็นเรื่องที่มีอยู่จริงในพระพุทธศาสนา	1.00
6	ประเพณีและวัฒนธรรมไทย	
	6.1 ประเพณีและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนามีส่วนช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มากขึ้น	1.00
	6.2 ประเพณีและวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ไม่ก่อให้เกิดความสามัคคีของหมู่คณะ	1.00
	6.3 ขนบธรรมเนียมประเพณีส่วนใหญ่ต้นกำเนิดมาจากพุทธศาสนา	0.80
	6.4 การมีส่วนร่วมในพิธีการทางพุทธศาสนาตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ก่อให้เกิดแนวทางในการประพฤติที่ดีเมื่อโตขึ้น	1.00
	6.5 การอบรมทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอช่วยกล่อมเกลาคิดใจของนักศึกษาให้ดีงาม	1.00
	6.6 การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป	1.00
	6.7 หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นการสอน “จริยธรรม” ที่ดีที่สุด	0.80
	6.8 พุทธศาสนาเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ควรช่วยกันบำรุงส่งเสริมและรักษาไว้ให้ยั่งยืนถาวรตลอดไป	1.00

นายมนูญ คันทระภา เกิดเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2505 เลขที่ 28 หมู่ที่ 22
แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตร
บัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (วิทยาลัยครูสวนสุนันทา) ปี
การศึกษา 2532 เข้าศึกษาต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สาขาการจัดการ
การศึกษา ปีการศึกษา 2549 รับราชการในตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3 สังกัดวิทยาเขตเทเวศร์
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
อาจารย์ ระดับ 7 สังกัดคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
กระทรวงศึกษาธิการ

